БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 163 (13479)
1971 оной июлиин 13, вторник

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ХАНИ ХАЛУУН АМАРШАЛГА

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин Монголой Арадай революциин табин жэлэй ойн алдарта һайндэртэй дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Советскэ Союзай бүхы ажалшадай үмэнэһөө МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбалда, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбуда, эдэнээр дамжуулан МНРП-гэй ЦК-да, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ, хани барисаата бүхы монгол арадта аха дүүгэй халуун амаршалга, үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ.

Сүлөөдэ дуратай монгол арад табин жэлэй урда тээ Агууехэ Октябриин үзэл сурталаар, Россин ажалшадай баатар габьяата жэшээгээр зоригжон, империализмда, феодализмда эсэргүү тэмсэлдэ түүхэтэ илалта туйлаа һэн. Элитэ мэдээжэ революционер, национальна герой Д. Сүхэ-Баатарай, тэрэнэй хани нүхэдэй эмхидхэн байгуулһан Монголой Арадай-революционно парти Монгол ороной ажалшадай революционно тэмсэлые үүсхэн зоригжуулһан, эмхидхэн бадаруулһан юм.

Монгол арад Владимир Ильич Ленинэй тодорхойлон зааһанай ёһоор ороноо капиталисбэшэ хүгжэлтын шэнжэлэгдээгүй замда зоримгойгоор оруулаа бэлэй. Феодальна Монгол орон дундада зуунай үеын гээгдэнги, ядуу түлюур байдалтай байһанаа, түүхэтэ богонихон болзор соо мүнөө сагай болбосорол түгэс байдалтай болохо, социализм байгуулха замаар ехэ алхам хээ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэгшэдэй түрүүшын зэргэдэ дабшадаг, бэеэ даанхай, бүгэдэ ниитын зүгһөө хүндэлэгдэдэг гүрэн болоод дэлхэйн оршом соо алдаршаа. Монголой Арадай Республика хүдэлмэришэн ангиин, хамтарһан малшадай ба интеллигенциин шэн зоригто ажалай ашаар, социализмын оронуудай туһаламжа болон дэмжэлгэдэ түшэглэн, олон һалбарита экономико ба һалбаран дэбжэжэ, түргэн хүгжэжэ байгаа социалис гүрэн болоо.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис оронууд—Советскэ Союз ба Монголой Арадай Республика социалис түхэлэй шэнэ харилсаа, аха дүүгэй хани найрамдал, политическэ, экономическа ба соёлой бүхы һалбаринуудаар адли тэгшэ эрхэ, алишье талада ашагтай харилсаа холбоо байгуулаа. Марксистско-ленинскэ суртал һургаалай түлөө тэмсэлэй агууехэ тугые үнгэрһэн бүхы жэлнүүдтэ хүндэтэйгөөр абажа ябаабди гэжэ эдэнэр омогорхохо эрхэтэй.

МНРП-гэй XVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ, арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ аха дүү Монгол ороной бүхы коммунистнууд болон ажалшадай бүри ехэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень совет хүтэлбэрилэгшэд хүсэбэ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

Манай коллектив республикынгаа түрүү предприятинуудай тоодо оролсоһоор үнинэй юм. Үнгэрһэн табан жэлэй, тэрэнэй һүүлшын жэлэй түсэб уридшалан дүүргэһэн байгаа.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоһон шэл үйлэдбэрилэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо ажалайнгаа эршэ һуладхангүйгөөр тэмсэжэ байһаар. Тэдэнэй энэ тэмсэлынь һайн үрэ дүн үгэнэ.

Түрүүшын хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 122 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилэгдөө. Абаһан социалис уялгын ёһоор жэлэй даабариһаа гадуур 200 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Энэ уялга уридшалан дүүргэгдэжэ байна. Мүн 311 мянган шэл амһарта түсэбһөө гадуур хэгдээ.

Манай коллектив гүрэндэ олзо доход оруулха, продукци худалдаха түсэбөө урагшатай һайнаар дүүргэжэ байна. Хахад жэлэй даабариһаа гадуур 325 мянган түхэригэй продукци наймаалагдаа.

Цех, халаанууд хоорондо, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Олон халаан, хүдэлмэришэд габшагайгаар ажаллажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Мастернууд А. И. Салтановай, Г. А. Луцкив гэгшын даадаг халаанай хүдэлмэришэд тэдэнэй дундаһаа шалгарна. Энэ 3-дахи халаанайхид түсэбһөө гадуур 68 мянган дүрбэлжэн метр гү, али бүхы заводой түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилһэн сонхын шэлэй хахадһаа үлүүень үйлэдбэрилһэн байха юм.

Шэл ябталагшад Иван Григорьевич Хоменко, Аграфена Андреевна Сагайдак, Анна Сергеевна Свидская, шэл отологшод Нина Варламовна Анохина, Марфа Яковлева даабаряа холо үлүүлнэ.

А. МУРЗИНЕНКО,
Улаан-Үдын шэлэй заводой таһагай начальник.

«Бурводстрой» трестын автомашинануудай гаражай хүдэлмэришэн Филипп Евгеньевич Черных коллектив соогоо хүндэтэй болоһон нүхэр юм. Тэрэ 1971 оной түсэб, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалдаа һайн дүн туйлана. Июнь һарынгаа даабарие болзорһоонь урид дүүргэө.

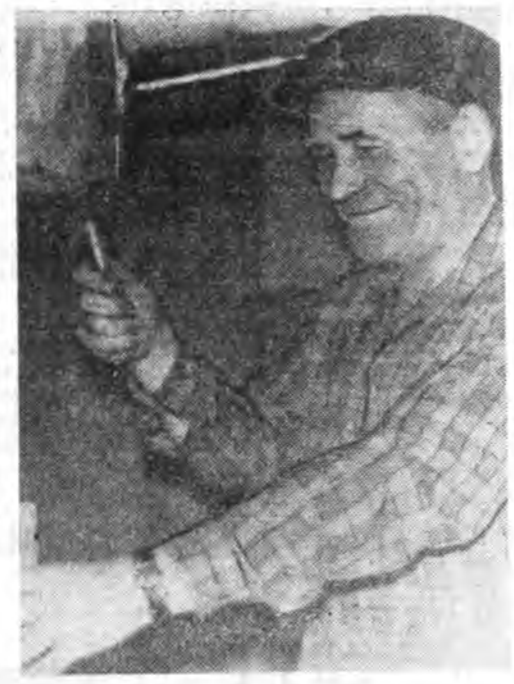

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. Е. Черных ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой түрүү һаалишад, ВЛКСМ-эй гэшүүд Екатерина Алексеева (баруун гарта), Анна Торгашина. Эдэ нүхэд жэлэй түрүүшын хахад соо даабаһан үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һааһан байха юм.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮДЭРЭЙ ПҮҮД ҺҮН

Жэлэй ямаршье сагта һү ехээр һаадаг гэжэ һуралсалай «Байкал» ажахын түбэй фермынхид үнинэй суутай болонхой.

Мүнөө зунай үедэшье энэ фермын һаалишад, малшад сагаан эдеэ һаба һуулгаар дэлбэрсэ һааба байна. Жэлэй түрүүшын хахадай дүн гаргахада, түбэй фермэ зургаа һара соо үнеэн бүриһөө 2466 килограмм, тэрэ тоодо июнь һарада—411 килограмм һү һаажа, ажахы дотороо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Эдэ үдэрнүүдтэ фермынхид үнеэн бүриһөө үдэрэй 15—16 килограмм һү алгадгүй абана.

Залуу һаалишан Степанида Степанова жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 3089 килограмм, тэрэ тоодо июнь соо 445 килограмм һү һааһан байна.

Энэ амжалтада фермын мал адуулагшад Ф. А. Телешев, В. Степанов, У. Петров гэгшэдэй оролдосото ажалай хубита бага бэшэ. Үхэрнүүдээ үдэр һунигүй адуулна. Һайн ногоотой газарыень бэдэржэ бэлшээнэ.

Тус фермын һаалишад, малшад зунай бэлшээриин хаһада, дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө дундадаа зэргээр 1650 килограмм һү һааха уялгаяа заабол дүүргэхын тула шармайн оролдоно.

С. ХАЛТУЕВ,
ажахын партбюрогой секретарь.

ДИЗЕЛЬЩИГҮҮДЭЙ ҮҮСХЭЛ

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй коллектив байгша оной хахад жэлэй түсэбые дүрбэн дизелеэр үлүүлэн дүүргэбэ. Социалис Ажалай Герой А. Н. Оширов тус цехые хүтэлбэрилнэ.

Дизельнүүдые хабсаргадаг ба компрессорнэ участогуудай хүдэлмэришэд цех соогоо илангаяа габшагайгаар хүдэлһэн байна.

Дизельнэ цехэй коллектив завод соогоо түрүүлэн һайн һайхан үүсхэл гаргадаг, бусадые уряалдагынь һайшаамаар. «Найман часай даабарие долоон час соо дүүргэе» гэһэн үүсхэл тэдэнэр һая гаргаба. Бусад цех болон участогуудай хүдэлмэришэд тэдэнэй үүсхэлые һайхашаан дэмжэнэ. Жэшээнь, якорна цехэй секционно участогай коллектив тэдэниие дэмжэн, 9-дэхи табаң жэлэйнгээ түсэб 4 жэл 6 һара соо дүүргэхые хараалба. Тиихэдэ тус участогай слесарьнүүд тэрэл даабарие 4 жэл 3 һарын туршада дүүргэхээр шиидэбэ.

ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй коллективэй үүсхэлээр заводой цех, участогуудаар, мүрысөөн дэлгэрнэ.

Л. УЛАНОВА,
ЛВРЗ-гэй «Локомотив» газетын редактор.

АРАДАЙ ЗАСАГТА МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺАЙНДЭР

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол орон арадай революциин 50 жэлэй ойе июлиин 11-дэ тэмдэглээ. Республикын ниислэл — Улаан-Баатар хотодохи Сүхэ-Баатарай талмай дээрэ Арадай армиин сэрэгшэдэй парад, ажалшадай һайндэрэй жагсаал болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу болон республикын парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн Совет партийно-правительственна делегациие толгойлогшо А. Н. Косыгин, гадаадын бусад делегацинуудай толгойлогшонор түбэй трибуна дээрэ байбад.

Удаа тээнь һайндэрэй баяр ёһолол түбэй стадион дээрэ эхилээд, найр наадам—заншалта һорёон мүрысөөнүүд баярай оршон байдалда боложо үргэлжэлөө.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ, ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уулзалга

УЛААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай корр.). Июлиин 11-дэ МНРП-гэй Центральна Комитет, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиум ба Министрнүүдэй Совет Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, баярай уулзалга эмхидхээ.

Тус уулзалгада үйлэдбэриин түрүүшүүл, партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад, революциин ветеранууд, сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, уран зохёолшод, олониитын түлөөлэгшэд хабаадаба. Баярай һайндэртэ байлсахаяа ерэһэн гадаадын делегацинууд, МНР-тэ байдаг дипломатическа эмхинүүдэй толгойлогшонор айлшадай дунда бии байба.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал уулзалгада хабаадагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлээ. МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө бүхы ажалшадые, тэрэ тоодо революцида хабаадагшадые, Монголой Арадай армиин сэрэгшэдые ойн гайхамшаг баяраар дашарамдуулан үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Ю. Цеденбал, А. Н. Косыгин түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегациие, аха дүү оронуудай делегацинуудые, гадаадын бүхы айлшадые амаршалаад, Монгол ороной хүдэлмэришэн ангиин, ажалшан арадай, революциин ветерануудай, арадай интеллигенциин хүндэлэлдэ, социализмын оронуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной хүндэлэлдэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай мандахын түлөө духаряа үргэхые ɥурадхаа.

А. Н. Косыгин гадаадын делегацинуудай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: монгол арад парти хоёрой бата нэгэдэл Монголой Арадай революциин тон шухала туйлалта болоно. Энэ нэгэдэлэй суртал бодол МНР-эй ажалшадай бүхы ажабайдалдань нэбтэрэнхэй. Аха дүү Монгол ороной арад зон социалис оронуудай бүхы арадуудта хамаатай интернационализмын ехэ мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй.

Мүнөө Монгол орон социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэл дотор хүндэтэ һуури эзэлнэ, уласхоорондын ажабайдалда шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ А. Н. Косыгин үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо монгол арадай, тэрэнэй амжалтануудай түлөө, МНРП-гэй Центральна Комитедэй, Монголой хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ, социализмын замаар дабшагша арадай засагта Монгол ороной саашадаа һалбаран хүгжэхын түлөө духаряа үргэхые дурадхаа.

Уулзалга халуун хани барисаанай, үнэн һайхан сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрбэ.

ЭРШЭМТЭЙ АЖАЛ ЭХИЛЭЭ

Республикымнай олонхи аймагуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын эршэмтэй хүдэлмэриин халуун хаһа оробо. Мүнөө хаа хаанагүй колхоз, совхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, эртын силос даража, үбһэнэй гурил татажа, уһа намаг газарай, ой модоной заха, соорхойн ногоо түүбэрилэн сабшажа эхилээ.

Үбһэ хуряалгын, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин хэр зэргэ эмхитэйгээр эхилээд, ямараар ябажа байһан тухай хөөрэжэ үгэхыень зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ манай корреспондент хандаһан байна.

Манай хөөрэлдөөн

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой главна агроном В. Ф. ОСКОРБИН:

— Мүнөө жэлдэ манай совхоз бүхыдөө 50 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха, 20 мянган тонно силос дараха, 600 тонно үбһэнэй гурил татажа бэлэдхэхэ зорилготой. Эды шэнээн ехэ үбһэ тэжээл суглуулжа абахын тула бүхы машина, техникэ, хүн зоноо элсүүлэн, түрүүшын үдэрһөө эмхитэй һайнаар, эршэмтэй шангаар хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ үйсэд мэдэрнэбди.

Үбһэ ногооной мүнөө һайнаар ургаад, эгээл шэмэтэй байхада үнэтэ сагаа гээнгүй сабшажа, хуряажа эхилээбди. Эгээн түрүүлэн совхозой дүрбэдэхи отделени (эрхилэгшэнь В. В. Конев) донник ногооной ургаса сабшажа, эртын силос даража эхилбэ. Бригадир А. Т. Шитиковэй хүтэлбэрилдэг энэ звенодо долоон комбайн доннигой ургаса хадажа байна. Тэрэнииень арбаад трактор, автомашинанууд таһалгаряагүй зөөнэ. Мүнөө түрүүшын 200 шахуу тонно доннигой ногоон хэршэһэн һолоомотой холигдожо, тусхай траншейдэ силос болгогдон дарагдаа. Гектар бүриһөө 150 центнер донник хуряагдана. Эртын силос дарахын тула 500 гектарта энэ ургамалые таринхайбди.

Тэрэшэлэн энэл отделенидэ доннигой ургасын ногоогоор «АВМ-0,4» түхэлэй хоёр агрегат үбһэнэй гурил татажа эхилһээр хоёр хонобо. Мүнөө 60 центнер витаминтай ногоон гурил бэлэдхэгдээ. Иигээд һаяар үшөө нэгэ тиимэ агрегат нэмэжэ табихамнай.

Үсэгэлдэрһөө хойшо совхозой зургаадахи отделенидэ тракторай 5 косилкатай оньһожоруулагдаһан нэгэ звено, мүн 15 гар хажууршад, хэдэн морин косилкатай баһа нэгэ звено үбһэ сабшажа захалба. Түрүүшын хэдэн арбаад гектар сабшалангай ногоон унагаагдаба. Үглөө, мүнөөгүй тэрэнээ хуряажа, соможо эхилхэмнай.

Зэдын аймагай Торинин совхозой директор В. П. ЛОМУХИН:

— Үбэлдөө түл абалгын үедэ хони, хурьгадта эдюулхын тула манай ажахын отделенинүүд жэл бүри набшаһата тэжээл горитойгоор бэлэдхэдэг юм.

Мүнөөшье бүри июниин 26-һаа хойшо совхоз дотор 100 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Тосхон, һууринуудай гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, эмхи зургаануудай алба хаагшад, һургуулиин үхибүүд—хамта 100 гаран хүн үдэр бүри гаража, хуһа, уляаһа модо, бургааһанай ногоон намаа набша хухална. Тэрэниие автомашинаар отарануудта зөөжэ, хашаа соо үлгэжэ, үгышье һаа, обоолжо отог болгоод хатаанабди. Бүхыдөө 2 мянган центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэбди.

Баһал эдэ үдэрнүүдтэ буусын һууриин халаахай сабшажа, тэрэнээ «АВМ-0,4» түхэлэй оньһон агрегадта хээд, үбһэнэй гурил гаргажа захалаабди. Үнинэй механизатор Федор Кочетовой даадаг энэ агрегадта сүүдхын 30—40 центнер ногоон гурил татагдана.

Энэ жэлдэ хаһа сагтаа бороо ороод, мүн луговодуудаймнай газараа оролдосотойгоор уһалһанай ашаар сабшалангай ногоон яһала һайнаар гаранхай. Даб дээрэ харахада, гектарай 11—12 центнер үбһэ абтаха гэжэ һанагдана. Ногооной үшөө һайса ургахые бага зэргэ хүлеэд гээд, июлиин 15-һаа үбһэндөө жэгдэрэн орохобди. Үбһэ хуряалгада хүдэлхэ машина, техникэ хуу заһабарилагдаа, звенонууд хүн зоноор бүридхэгдөө, эмхидхэгдээ. Бүхыдөө 31 звено хүдэлхэ юм. Звено бүхэндэ 10-һаа 25 хүрэтэр хүн ажаллаха. Илангаяа холын ой тайгын заха забһар соогуур, уһа намаг газарай ногоо сабшажа абахын тула жэжэ олон звено хэрэгтэй бшуу. Тиихэдэ үбһэ хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэриие оньһон машинаар хэхэ 2 оньһожоруулагдаһан звено табигдаха байна. Тиимэ звенодо 8 трактор, 4 косилка, үбһэ багсалан уяха 3 пресс хүдэлхэ болоно. Совхоз дотор үбһэ хуряалгада хамта 17 трактор ажаллаха юм.

Богонихон болзор соо өөһэдынгөө гол сабшалан дээрэһээ 28 мянган центнер үбһэ абаха, үшөө 15 мянган центнер үбһэ ондоо тээгүүр сабшаха болонобди. Үбһэеэ гээлтэ хоролтогүйгөөр абаха, хаһа саг соонь хэрэгтэй газартаа зөөхын тула һүрингүүдээ шарга, нагшуурга дээрэ сомохобди. Мүнөө 300 гаран тиимэ шарга бэлдэгдэнхэй.

СССР-эй Наукануудай академидэ уласхоорондын шан олгогдобо

Һарын шоройнуудай дээжые асарһан «Луна-16» гэжэ автомат станциин ниидэлгэ совет эрдэм, техникын ба космонавтикын угаа ехээр хүгжэһые харуулаа.

СССР-эй Наукануудай академи энэ шухаг туршалгын түлөө мүнөө жэлдэ Галаберэй (Франциин олониитын ажал ябуулагша) нэрэмжэтэ уласхоорондын шанда хүртөө. Энэ шан замбуулинай дайдые шэнжэлэлгээр элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанай түлөө 1957 онһоо олгогдодог болоһон байха юм.

Францаһаа ерэһэн айлшад А. Галабер, профессор Ж. Шарон тус шагналые июлиин 9-дэ СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй заседаниин үедэ СССР-эй АН-ай президент М. В. Келдыштэ дамжуулан барюулаа.

(ТАСС).

САГ ОШОО, ШАМДАХААР БОЛОО

Хабарһаа хойшо хүлеэгдэһэн хура бороон июниин эхеэр хаа хаанагүй ороод, һүүлээрнь дулаан үдэрнүүд тогтожо, малшад, тарялангай зүрхэ сэдьхэлые гансата баясуулаа һэн. Мүнөө нуга сабшалангай ногоон һуга харбажа, энэ жэлдэ баян ургасын абтахань лабтай. Энэ баян ургасаяа богонихон болзорто эрхим шанартайгаар яажа хуряахаб гэһэн гансал асуудалдо эзэлэгдэһэн хүдөөгэй хүн бүхэн үбһэ хуряалгадаа бэлдэнэ, бэеэ зэһэнэ.

Байгша ондо Хяагтын аймагай ажахынууд 506 мянган центнер бүдүүн тэжээл, 389 мянган центнер нуга сабшалангай үбһэ, 869 мянган центнер силос болон бэшэшье шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада аймагай колхоз, совхозууд юу хэжэ байнаб гэжэ бидэнэр һонирхоһон, нэгэ хэдэн ажахынуудта ошоһон байнабди.

Үдэ багта Хүдэриин совхозой түб тосхондо хүрэжэ ерэбэбди. Совхозой главна агроном П. Б. Гармаев үбһэ хуряалгада бэлэдхэл тухай иигэжэ хэлээ:

— Обёостой холижо тариһан горохнай эдеэшэжэ байна. Халаахай, үрмэдэһэн элбэг ургаа. «АВМ» агрегадайнгаа хүдэлжэ эхилхэдэ, витаминтай- үбһэнэй гурил буйлуулжа эхилхэбди. 200 тонно үбһэнэй гурил, 500 тонно сенаж бэлэдхэхэ даабаритайбди.

— Хабартаа хүйтэржэ, ногооной гараса муу байгаа. Һаянайл бороогой һүүлээр һэргэжэ байна. Дахин шэнээр ургажа захалаа гэхэдэ болохо. Мүнөө түлэг лэ ургажа байна гээшэ. Июлиин 15—20-доор үбһэндөө орохо һанаатайбди, — гэжэ совхозой директор П. Г. Гылыков мэдүүлнэ.

Үшөө саг эртэ гэһэн шалтаг бариһан тус совхозой хүтэлбэрилэгшэд зунайнгаа халуун хаһын ажалда бэлэн болоодүй байһаар. Үбһэ хуряалгын техникэ эндэ заһабарилагдажа дүүргэгдээгүй. Гэбэшье, косилка, тармуур заһабарилагшад үдэрэй 3—4 часта ажалаа дүүргэөд, гэр гэртээ тарашана.

— «А В М-н а й» хүдэлнэгүй. электротермометрынь эбдэршоо һэн. Обморовконь муудажа, һалаха болошоо. Һалажа һандартарнь хүдэлгөөд туршаха һанаатайбди,— гэжэ главна инженер В. П. Степанов һанаа амараар хэлэнэ.

«АВМ-04» түхэлэй агрегат үбһэнэй гурил бэлэдхэхэдэ ехэл таатай зохид машина гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Энээниие тус совхозой хүтэлбэрилэгшэдшье мэдэрнэ. Теэд энэ машинын хүсые хэрэглэнгүй, юундэ хэбтүүлжэ байна гээшэб? Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлгэһөөр энэ агрегадай ойро хүн гараа хүргөөгүй. Шүрэб мушхагдажа, заһабарилга хэгдэхэһээ байтагай, нёдондо жэлэйнь хог бог сэбэрлэгдээгүй, шорой тооһондо даруулжа хэбтэнэ. Эгээл мүнөө үрмэдэһэ, халаахай сабшажа, үбһэнэй гурил, набшаһата тэжээл буйлуулха саг ха юм. Аймагай зарим ажахынууд үбһэнэй гурил бэлэдхэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, Ехэ-Нугын совхоз 200 центнер гурил бэлдээд байнхай. Тиигэн гэһээн Хүдэриин совхозойхид энээн тухай зүүдэлээшьегүй байһаар. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, энэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд үбһэндэ орохоёо ехэ яаранагүй, нобшорһоор.

«Дружба» колхоз хүрэжэ ерэһэмнай, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдынь байбагүй, бултадаа аймагай түб зүблөөндэ ябашаһан байгаа. Тиимэһээ главна экономист Е. А. Варнавскиһаа хэдэн тоо, баримтануудые мэдэжэ абаха ушартай болобобди. Тус колхоз 2236 гектар сабшалантай. Энэ жэлдэ 250 тонно сенаж, 30 тонно үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ даабаритай. 11 звено үбһэ хуряалгада хүдэлхөөр хараалагдана. Зүгөөр ажахын бодото байдалтай танилсахада, Хүдэриин совхозойхиһоо балайшье үлүү бэшэ, адлирхуу. Үбһэ хуряалгада һаял бэлдэжэ эхилээ.

«Родина» колхоз табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тушаа республика дотороо эгээн түрүүлэн эдэбхи үүсхэл гаргаһан ажахынуудай нэгэн ха юм. Тиимэһээ энэ ажахын ажал хэрэг алишье талаараа жэшээтэ һайн байха гэжэ һанагдаа һэн. Теэд балайшье һанаһанда хүрэмөөр бэшэ байшоо. Оройдоо юумэн хэгдэнэгүй гээ һаа, буруу болохо. Модоной набшаһа намаа бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Зуу гаран центнер бэлэдхэгдээ. Хэмэл аргаар үбһэеэ хатаахын тулада тарянай тоог дээрэхи ута сарай соо гурбан вентилятор тодхожо, дүүргэхэеэ байна. Сенаж болон силос дараха траншей-башнинууд сэбэрлэгдэжэ бэлэн болонхой.

— Сенаж бэлэдхэхэ дүршэл шудалхын тулада главна агрономнай Красноярск ошожо ерээ һэн. 500 тонно сенаж энэ жэлдэ хэхэбди,— гэжэ колхозой главна зоотехник С. П. Шишмарев хөөрэнэ.

Гэбэшье үбһэ хуряалгада бэлэдхэл удаанаар ябуулагдана. Машина, техникэ хүсэд бэлэн болоогүй байһаар. Фермэ, отделенинүүдтэ суглаан үшөө үнгэргэгдөөгүй байха юм. Теэд үнэтэ саг ошожол байна. «Родина» колхозой правлени энээниие хараадаа абаха бээзэ гэжэ һанагдана.

Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд зунай зулгы сагай ерэһэндэ дашуураад, үбэлэй хагсуу хүйтэниие мартаха ёһогүй. Мүнөө зоборигүй һанаа амархан һууһан хүнүүд дулаан байхада үхэр малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаагүйдөө халаглан, хүйтэнэй сагай ерэхэдэ толгойгоо тоншодог ха юм.

Тус аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд «гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэһэншүү хожомоо, үбэлэй хүйтэндэ гэмэрэлдэхэгүйн тулада мүнөөнһөө бии байгаа дутуу дундануудаа дары түргэн усадхажа, үбһэ хуряалгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха зэргэтэй, нангин уялгатайшье байна. бшуу.

В. ЦЫРЕНОВ,
«Сельхозтехника» гэжэ республиканска нэгэдэлэй таһагые даагша.

К. ХАЛТАНОВ,
«Ленинское знамя» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

А. КЛИМОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени, радио-дамжуулгын комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

Б.-Н. НАМДЫКОВ,
манай тусхай корр.

УДХЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТУЛА

(ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ҮНГЭРЭГШЭ ЖЭЛЭЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД)

Манай ороной коммунистнуудай, бүхы арад зоной ажабайдалда шухала ябуулга боложо орогшо партиин XXIV съездын болоһон жэлдэ партийна һуралсалай энэ жэл үнгэрбэ. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ городой партийна организацида эхин шатын политическэ 93 һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталай 350 һургуули, 221 теоретическэ семинар, марксизм-ленинизмын үдэшын университет хүдэлһэн байна. Мүн манай городто комсомолой һуралсалай 120 кружок, коммунис ажалай 200 гаран һургуули хүдэлөө. Политическэ һуралсалда 20 мянгаад хүн, олониитын хабаададаг бусад һуралсалые хараадаа абалсаа һаа, 47 мянган хүн һуралсаа юм. Коммунистнуудһаа гадна, партийнабэшэ хүдэлмэришэд, интеллигенци олоороо хабаадалсана гэжэ марксистско-ленинскэ һуралсалай дүн харуулна.

Коммунистнуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ һуралсалай гол шухалань гэхэдэ, партийна пропагандын үрэ нүлөө ехэдхэхэ гэгдэһэн юм. Энээниие бэелүүлхэ хэрэгтэ пропагандистнар гол шухала үүргэ дүүргэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэ тула эдээниие шэлэн олохо, эдэнэрэй теоретическэ, методическа шадабари дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ партийна комитедүүд ехээр һаналаа табидаг байба. 1290 пропагандистын 90 процентнь дээдэ эрдэмтэй хүнүүд юм. Энэ жэлдэ пропагандистын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд олоор хабаадуулагдаа. Министрнүүд, управлени болон захиргаанай зургаануудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хамтадаа 100 хүн, 75 эрдэмтэд, 450 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ пропагандистаар хүдэлөө.

Партиин райкомууд һуралсалай жэлэй туршада пропагандистнарта теоретическэ, методическа туһаламжа ходо үзүүлжэ байгаа. Семинарнууд, теоретическэ, методическа конференцинүүд, нээмэл занятинууд болоо, пропагандистнарай һургуули хүдэлөө. Һуралсалай жэлэй туршада Железнодорожно райондо теоретическэ, методическа 10 конференци үнгэргэдөө. Научно-техническэ революциин уг зорилго ба социально-экономическа асуудалнууд, коммунис үзэл бодол нэбтэрүүлхэ гээшэ партийна һуралсалай гол зорилго мүн гэһэн, мүн бэшэнье темэнүүдээр болоһон конференцинүүдынь һонирхолтой, уран хурса удхатайгаар үнгэрөө гэхэдэ боломоор. Мүн партиин Советскэ райком теоретическэ, методическа хэдэн конференци үнгэргөө. Партийна пропагандын үрэ нүлөө ехэдхэхэ тухай асуудалаар болоһон конференци дээрэ һонирхолтой хөөрэлдөөн болоһон байна. Советскэ райкомой, авиационно, ЛВРЗ болон бусад заводуудай парткомуудай дэргэдэ хүдэлһэн, пропагандистнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулинуудай ашатай туһатай байһаниинь арсашагүй. Методикын, уран хурсаар хэлэжэ һураха шадабаритай болгохо тухай асуудалнууд эдэ һургуулинуудай заняти дээрэ хөөрэлдэгдэдэг байба.

Нээмэл занятинуудай һайн, туһатай байһан тухайда пропагандистнар хэлэдэг даа. Энэ жэлдэ партиин Советскэ райком хэдэ хэдэн нээмэл занятинуудые эмхидхэһэн байна. Кооперативна техникумдэ пропагандист Ф. К. Забалотскиин үнгэргэһэн нээмэл занятие һайн дээрэ тооломоор. 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд тухай темээр энэ хэшээл үнгэргэгдөө һэн. 53 пропагандист эндэ байлсаа. Мүн ЛВРЗ, «Электромашина», авиационно заводуудай парткомууд иимэ занятинуудые саг сагта ходо үнгэргэжэ байдаг гуримтай.

Нээмэл занятинууд пропагандистнарта туһатай, методическа шадабариень дээшэлүүлдэг, хүдэлмэридөө байһан дутагдалнуудые элирүүлдэг байна гэжэ бодото байдал харуулба. Эдээндэ туһаламжа болгон, «Пропагандистын трибуна» гэжэ хуудаһануудые партиин олон райкомууд хэблэн гаргадаг. Тиихэдэ «Советскэ районой эрхим пропагандистнар» гэжэ хабтаһатай хуудаһануудые Советскэ райком хоёр удаа хэблэн гаргаа. Эдэ бүгэдые ниитэлһэн хэмжээн гэхэдэ, байгша оной июниин 21-дэ партиин горком городой методическа конференци үнгэргөө. Партийна, комсомолой һуралсалай үрэ нүлөө дээшэлүүлхэ тухай ехэ хөөрэлдөөн эндэ болоһон байна.

Игэжэ пропагандистнарта теоретическэ, методическа туһаламжа үзүүлхэдэ, яһала һайн аша үрээ харуулна. Марксизм-ленинизмын үзэл сурталые олониитын дунда нэбтэрүүлхэ талаар ехэ дүршэлтэй, шадабаритай болоһон хүнүүдэй нэрэ дурдамаар. Эдэнэрэй заняти бүхэн һонирхолтой, тоб гэмэ тобшо, гүн удхатай байдаг юм. Нооһо сэбэрлэдэг фабрикын директор Виталий Иванович Шиганов, «Электромашина» заводһоо А. Д. Безбородов, Б. И. Шишкин, ЛВРЗ-һээ Н. М. Гаськова, Меркушев болон бусадай нэрые бултыень эндэ дурдаха гээ һаа олон байха.

Нэгэ пропагандистын хүдэлмэри тухай хэдэн үгөөр тогтолтой. «Забайкаллес» комбинадай начальнигай орлогшо В. М. Курочкин марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталай һургуули олон жэл соо хүтэлбэрилнэ. Эндэ һурадаг хүнүүдынь һэлгэдэггүй. Комбинадай инженернүүд, техникүүд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд юм. Түрүүшын жэлдэ энэ һургуулиин занятида пропагандист лекци уншадаг, һурагшадынь лекциень шагнаад лэ, удаадахи занятидаа мүрөөрэй бэлдэдэгшьегүй шахуу байһан. Удаадахи жэлнүүдтэнь занятияа нэгэ бага ондоогоор үнгэргэдэг болобо. Пропагандист лекциеэ уншадаг лэ байгаа. Зүгөөр зарим занятинуудынь ондоо түхэл маягтай — хөөрэлдөөнүүд болодог һэн. Хүнүүд саарһатай, тэмдэглэлтэй ерэдэг болобо. Үгэ буляалдаан болохо, олон асуудалнууд гараха. Пропагандист шадабаритай болоо, мэргэжээ. Мүнөө жэлдэ «Научна коммунизмын үндэһэ һуури» энэ һургуулида үзөө. Тиихэ зуураа, К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй зохёолнуудые үзэлсэһэн байна. Шухала шухала асуудалнуудаар хүнүүд реферат бэшэжэ, заняти дээрэ хэлсэдэг болоо. Игэжэ һонирхолтойгоор эмхидхэһэн һуралсалай туһатай байһаниинь арсашагүй.

Партийна организацинууд, комитедүүд политическэ һуралсалые тодорхойгоор шалгадаг болоо. Партиин горкомой, райкомуудай бюро дээрэ, пропагандын таһагууд, коммунистнуудай суглаануудта, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн, семинарнууд дээгүүр марксистско-ленинскэ һуралсал зүбшэгдэдэг болонхой. Мүн партиин горком, райкомууд эдэбхитэдээ занятинуудта эльгээдэг байгаа.

Партиин экономическа политикын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэг түргэдхэхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай заабари бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ жэлэй һуралсалай үедэ ехэ анхарал табигдаһан байна. Энэ зорилгоор политическэ һуралсалай программа хубилгагдаа, нэмэлтэ оруулагдаа һэн. Бүхы шатын һуралсалда экономикын теори шудалалсаа. Хүтэлбэрилэгшэдые экономическа эрдэмдэ һургахын тулада партийна организацинууд ехэ юумэ хээ. Жэшээнь, ЛВРЗ, приб[о]р бүтээлгын, авиационно заводуудта марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй партийна, ажахын эдэбхитэдэй факультедэй талагууд нээгдээ һэн. Заводуудай главна мэргэжэлтэд цехүүд, таһагуудай эрхилэгшэд эндэ һуралсаа. Авиационно заводто филиалай занятинууд илангаяа һонирхолтойгоор үнгэрдэг байба. Экономикын асуудалаар лекцинүүд уншагдахаһаа гадна, занятинууд дээгүүр хөөрэлдөөнүүд, үгэ буляалдаан болодог. Үйлэдбэриие эрдэм ухаанай ёһоор ударидаха асуудалаар болодог занятинууд (хүтэлбэрилэгшэнь Ю. Н. Кравцов) дээрэ үдэр бүри дайралдадаг үйлэдбэриин тон орёо асуудалнуудаар һурагшад өөһэд өөһэдынгөө һанамжа дурадхадаг байба. Игэжэ ехэ һонирхолтой хөөрэлдөөн дэлгэрдэг, хүн бүхэнэй эрдэм, хабань харагдадаг шуу.

КПСС-эй XXIV съездын материал, шиидхэбэринүүдые бүхы шатада үзэжэ эхилээд, политическэ һуралсалай жэл дүүрэһэн байна. Энэ жэлдэ политическэ һуралсалай дүн яажа гаргагдааб гэхэдэ, шалгалта, хөөрэлдөөнүүд, теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдөө. Марксизм-ленинизмын классигуудай ном яһала уншадаг, тобшо тэдыгээр бэшэжэ абадаг болоо гэжэ һуралсалай дүнгүүд харуулба. Хүн зоной эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һуралсалай туһатай байһаниинь арсашагүй.

Энээнтэй хамта, политическэ һуралсалда гараһан дутагдалнууд тухайда хэлэнгүй аргагүй. Зарим газарта хүнүүд занятиһаа таһалдана, занятинууд муугаар, ёһын тэдысэ үнгэргэгдэнэ, бодото байдалтай холбонгүйгөөр, ганса теориин асуудалнуудые шудалха ушар үзэгдэнэ, марксизм-ленинизмын клас[...] зохёолнуудые, уншаха ёһотой [...]дые олон һурагшад, үнгэрхэдэ[...] пагандистнар хүсэд уншанаг[...]жэ асуултын анкетэнүүд хар[...] Эдэ дутагдалнуудые усадхаха[...] жээнүүдые партийна организа[...] хараалха ёһотой. Ерэхэ жэл[...] ралсаха хүнүүдые партийна [...]низацинууд мүнөөнһөө тодорх[...] эхилээ. Энэ хэрэгтэ бии байһа[...] тагдалнуудаа зайсуулха тухай[...] домжолхо ёһотойбди.

Һуралсалай ерэхэ жэл ма[...]ско-ленинскэ һуралсалые, [...] удхые улам һайжаруулха, [...] түүхэ, теори, политикые му[...] үе сагай эрилтэнүүдтэй зохи[...] гүн гүнзэгыгөөр шудалха [...]ла шата болохо ёһотой. [...] политическэ һуралсал иланга[...] удха шанартай гээд КПСС-эй [...] съездэ хэһэн тоосоото эхидх[...]гоо Л. И. Брежнев хэлээ һэн [...]тиин XXIV съезд пропаганди[...] үмэнэ шэнэ, улам ехэ эрилтэ [...]һан байна. Эдээниие шэлэн [...] һургаха хэрэгтэ онсо анхарал[...]ха ёһотойбди.

Социалис общество тухай, ёһоной ажабайдал тухайда [...] сэхыень хэлэхэ, манай ороно[...]мунизм байгуулга тухай эти[...] тодо һонороор, уран хурсаар [...] ниитэдэ хөөрэхэ гээшэ про[...]дистнар, соёл сурталшадай [...] уялга мүн гээд Л. И. Брежнев [...] соото элидхэл соогоо заагаа һ[...]

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һа[...] бэлдэхэ арга боломжо городой [...]тийна организацида яһала би[...] дэхэшье байха.

В. ЗАИКИНА,
КПСС-эй Улаан-Үдэ[...] горкомой пропаган[...] агитациин таһагые даага[...]

УРЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ ХУБИТА

Табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ урлан наришуулагшадай оруулха туһа нэмэри горитой юм. Буряадай барилгын управлениин коллективүүд 1971 оной социалис уялга абахадаа, урлан наришуулгын олон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхээр хараалһан байгаа.

Тэдэнэр абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Түрүүшын кварталай туршада 115 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ урлан наришуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалһан аад, 205 мянган түхэригэй алмалта үгэдэ. Эдэбхитэдэй, урлан наришуулагшадай тоо нилээд олошороо.

Барилга-хабсаралгын 8-дахи (главна инженерынь А. А. Климов), 2-дохи (главна инженерынь Н. С. Русин) управлениин, барилгын хүдэлмэри оньһожоруулха управлениин (главна инженерынь А. Т. Зайпульдинов) коллективүүд урлан наришуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Үйлэдбэриин технологи наришуулха, барилгын шанар һайжаруулха, водопроводой, канализациин трасса барилгые бага гаргашатайгаар хэхэ асуудалые урлан наришуулагшад шиидхэнэ. Мүн барилгын материал гамтайгаар хэрэглэхэ, шэнэ онол арга, дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Тиихэдээ зарим хүшэр хүндэ ажалые бэшэ, харин үйлэдбэриие комплексоор оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудалнууд шиидхэгдэнэ.

Сэлэнгын ЦКК бодхожо байгаа барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин хүдэлмэришэд 15 һарын хугасаада 150 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ 50 үнэтэ дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээ. Урлан наришуулагшад П. Ф Ангольд, В. И. Яньков спортивна залай барилга хэхэдээ, нүүдэл эстакада хэрэглэхэ дурадхал оруулһан юм. Тиигэжэ барилгын дээдэ дабхар бодхооходоо модоор гэшхүүр, хабтагай хадагдахаа болижо, мүнгэн, модон аямагдаа.

Үйлэдбэриһөө гарадаг муухай уһа, хаядаһа суглуулха, сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ барилгада шэнэ онол арга хэрэглэгдэнэ. Урлан наришуулагшад Д. А. Аюровай, С. Д. Адибуевай дурадхалаар түхеэрэлгын һуури табихада жэжэ шулуун, элһэн холисо хэрэглэгдэдэг болоо. Нүхэд М. П. Савченко, В. Н. Филипповэй оруулһан дурадхалаар комбинадай цехүүдтэ уһа дамжуулха лини богони болгогдоһон байна. Мүн хэрэглэгдэһэн уһа урадхуулха түхеэрэлгэ наришуулагдаа. Энээнэй ашаар 7,0 мянган түхэригэй алмалта хэхэ арга олгогдобо.

Урлан наришуулагшад бүлэг боложо хубаарилагдажа, ашаг ехэтэй ехэ ажал хэнэ. Хамтаараа зүбшэн хэлсэһэн, шалгажа үзэһэн дурадхалнууд үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. СМУ-гай главна инженер А. А. Климов урлан наришуулагшадта хэрэгтэй туһаламжа хүргэдэг, энэ ажалда өөрөө эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Урдань барилгын талмайнуудта шорой баржаар шэрэгдэдэг байгаа. Баржануудай орондо автомашинануудые хэрэглэхэ гэһэн тэрэнэй дурадхал үйлэдбэридэ аша туһатай байба, 13 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ, барилгые түргэдхэхэ арга олгобо.

2-дохи СМУ-гай коллектив нёдондо олон дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээ. Нёдондо жэлэй, мүн энэ жэлэй түрүүшын кварталай туршада 75 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхал нэбтэрүүлэгдээ. Оролһон дурадхалнуудые түргэн болзор соо хаража үзэхэ гурим эндэ тогтоогдонхой. Энэ СМУ гол түлэб гэрэй һууринуудые бодходог. Тиимэһээ даабаряа саг соонь дүүргэхэ, шэнэ барилгануудые һаатуулхагүйн түлөө тэдэнэр ехэ оролдолго гаргана.

Урлан наришуулагша В. С. Быков баригдажа эхилһэн 60 байратай гэртэ теплотрасса таталгые бага болгохо арга олоһон юм. Энэ дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 5,0 мянган түхэригэй материал алмагдаһан байна.

Кондитерскэ фабрикые уһаар хангаха проектые нэгэ бага хубилгаха дурадхал Н. С. Русин, А. И. Пластинин оруулаа. Урлан наришуулагшад Н. В. Павловай, К. Н. Кутлинай дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, хэдэн мянган түхэригэй алмалта хэгдээ.

136-дахи ПМК-гай коллектив үйлэдбэриин олон асуудал амжалтатайгаар шиидхэнэ. Хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэл гаргажа, олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Барилгые оньһожоруулха управлениин хүдэлмэришэд главна инженер А. Г. Зайнульдиновай туһаламжаар ажал оньһожоруулха олон арга бэдэрэн олоно. Управлениин 20 гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэй урлан наришуулагшад гэжэ тоологдоно. Тэдэнэй оролдолгын бар хүшэр ажал оньһожоруулагдана. А. Г. Зайнульдинов, В. Р. Масловский байрын гэрнүүдые бодхолгодо хэрэглэгдэдэг К-6 МСК-5-20 түхэлэй крануудые һолжоруулан ябуулха талаар ашатай туһатай дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Энэнь жэлдээ 1,3 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ юм.

Инженернүүд В. Ф. Кушнарев, В. П. Гурулев, А. С. Платунов гэгшэдэй бүлэг Сэлэнгын ЦКК-гай барилгые комплексоор оньһожоруулха хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 15,0 мянган түхэригэй алмалта хэхэ арга олгобо.

Буряадай барилгын управлениин инженер, техникүүд урлан наришуулгын хэрэгтэ хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулха гэжэ оролдоно. Тэдэнэр эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Управлениин олонхи СМУ, мүн гэр барилгын комбинадай, барилгые оньһожоруулха управлениин дэргэдэ урлан наришуулагшадай булангууд, тэдэндэ туһаламжа хүргэхэ, зүбшэл заабари үгэхэ консультационно пунктнууд эмхидхэгдэнхэй. Элдэб плаката, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудай дэбтэр хэблэгдэн гаргагдана. Урлан наришуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын урда шалгажа, туршажа үзэхэ түхеэрэлгэ зохёохо тусхай бригада бүридхэгдөө.

БУС-ай коллективүүд табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхые хараалһан социалис уялга баталан абаа. Эдэ жэлнүүдэй үедэ 2300 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ 750 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Энэнь үнгэрһэн табан жэлэйхитэй сасуулхада, 300 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

1971 оной хугасаада урлан наришуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 440 мянган түхэригэй алмалта хэхээр хараалагдаа.

И. ПАССЕК.

ТАНИЛСАГТЫ: ҺОНИРХОЛТОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ!

СИБИРИИН МЯХАНАЙ «ЖАСА»

Мяха бүри ехээр абаха арга боломжонууд ороноймнай олохон районуудта бэдэрэгдэжэ байна. Шэмэрүүн хүйтэн үбэлтэй, богонихон дулаан сагтай Ураалай зүүн зүгтэ тиимэ хүдэлмэри ехэ һонирхолтойгоор ябуулагдажа байна.

Омско областиин «Юбилейный» гэжэ племхоздо мүнөө ороной область, район бүхэнһөө мэргэжэлтэд үдэр бүри ерэдэг болонхой. Сибириин мяханай «чемпионой» малтай танилсахаяа тэдэнэр ерэнэ бшуу.

Иртыш мүрэнэй нуга һужаагууд соогуур бэлшэжэ ябаһан үхэрнүүд олоной анхарал үнэхөөрөө татадаг болоһон байна. Тэдэ үхэрнүүд набтаршаг бэетэй аад, тон ехэ мяха үгэдэг юм. Мяханай үүлтэрэй суута герефорд ба Сибириин талын улаан зүһэтэ үүлтэрэй үнеэдэй хоорондоһоо мяха ехэтэй иимэ мал үдхэгдэдэг болоһон байна.

Иимэ шэнэ үүлтэрэй эрэ хашарагуудые мяханай ёһотойл «жаса» гэжэ нэрлэмээр. 18 һаратай болоһон хашарагынь 560 килограмм татадаг байха юм. Энэнь Сибириин улаан зүһэтэ үүлтэрэй хашарагай шэгнүүрһээ 150 килограммаар ехэ болоно.

Айлшаар ерэһэн нүхэдые ходо шахуу удэшэдэг «Юбилейный» племхозой директор И. В. Пашков иимэ тоо, баримтануудые дурдаа.

— Нэгэ иимэ «жаса» бүхэн ажахыдамнай 700 түхэриг олзо үгэдэг байна. Тиигээд ажахымнай олзо доход нилээд дээшэлээ. Урда жэлнүүдтэ үдхэжэ байһан Сибириин улаан зүһэтэ үүлтэрэй үхэрнүүдые тушаадагтай сасуулбал, мүнөө ажахымнай үрэ дүн хоёр дахин нэмээ.

Эрхим шанартай мяха үгэдэг герефордын үүлтэрэй үхэрнүүдые Сибириин малшад дэмы шэлээгүй байха. Үбһэ тэжээлтэй байгаал һаа, тиимэ үхэрнүүд ямаршье хүйтэнһөө айдаггүй юм.

«Юбилейный» племхоздо ерэһэн айлшад һонирхолтой юумэнүүдые харадаг. Мяха ехэтэй мантан томо герефорднууд, тэдэнэй түлнүүд дүшэн градус хүйтэндэ һанаа амархан эдеэлжэ, шэгнүүрээ нэмээжэ байдаг.

Энэ ажахын мяханай фермын мал бүхэли үдэртөө хашаа соогуур ябажа байдаг. Хашаагайнь гурбан тала үбһэнэй һүринүүдээр хүреэлэгдэнхэй юм. Дүрбэдэхи талань — бүхэли сүүдхэдээ нээлтэтэй байдаг дал. Дал соонь газааһиһаа холо хүйтэн байдаг. Шанга һалхитай үедэ, саһанай орожо байхада, үхэрнүүд дал соогоо ородог. Үхэрнүүдые дулаасуулдаг орой ганса «пеэшэниинь» үбһөөр хэгдэһэн хашаа болоно. Амтатай «хашаагаа» малайнь эдихэтэй адли тэрэнь дахин нэмээгдэн һүрилэгдэжэ байдаг. Электрын элшэ хүсөөр дулаасуулагдадаг уһа үхэрнүүд дуратай сагтаа уудаг байна. Хэды хүйтэндэшье үхэрнүүд юрэдөө үбдэдэггүй. Иимэ байдалда байлгагдадаг 1500 толгой үхэрэй байра тиимэшье ехэ сэнтэй бэшэ юм. Малай тэжээл зөөхэ, байрыень сэбэрлэхын тула орёо бэшэ механизмууд хэрэглэгдэнэ.

Гурбан жэл соо туршагдаһан, мяханай мал харууһалха иимэ технологи экономическа талаараа ехэ ашаг үрэтэй байба. Үхэрэй капитальна байрын барилгатай сасуулжа үзэбэл, иимэ байранууд таба дахин хямда болодог. 1500 толгой үхэрые оройдоол гурбахан механизатор — малшан харууһалха аргатай юм. Ажалайнь бүтээсэ хэды дахин дээшэлнэ.

Иимэ үүлтэрэй үхэрнүүд зунай сагташье ехэ тэжээл «эридэггүй». Проволокоор хашаалагдаһан, участогууд болгогдожо хубаарилагдаһан бэлшээридэ адуулагшагүйгөөр бэлшээгдэдэг байна. Проволокоор баригдаһан хашаань хирэ хирэ болоод лэ ондоо газарта абаашагдадаг. Бэлшээреэ һайн байлгаха, олон жэлэй ногоо тариха асуудалнууд малшадай гол анхаралда байха болоно.

Адууһа мал иимэ аргаар харууһалхадаа, малаа һайнаар лэ адаглажа байха ёһотой болоно. Ажалшадай гол хүсэниинь тэжээл бэлэдхэлгэдэ зорюулагдадаг. Сабшалан ба бэлшээриеэ һайжаруулһанай ашаар ажахын мэргэжэлтэд нэлэнхы ехэ газарай гектар бүриһөө 30 центнер люцернын, доннигой үбһэ хуряана.

15 һаратайдаа хахад то[...] шэгнүүртэй болодог иимэ үү[...]рэй мал һайнаар эдеэлүүлһэ[...] ашаг үрэнь ехэ байдаг. Энэ ха[...] Сибириин малшадай мяхалиг үү[...]тэрэй үхэр үсхэбэрилхэ ш[...] технологиин үндэһэ һуури бо[...]но. Тиимэһээ шэнэ түлые түр[...]шынь үдэрһөө ехэ анхарал[...]гаар харууһалжа эхилдэг ба[...] Түл абахын тула һү багаар [...]дэг үнеэдые герефорд үүл[...] бухын үрөөр үрэжүүлдэг юм. [...]галнуудынь эхэтэйгээ за[...] бэлшээгдэжэ, дуран соогоо х[...]дэг. Иимэ аргаар түлжүүлэгд[...] тугалнуудай шэгнүүр сүү[...] 1500 граммаар нэмэдэг ба[...] Тиимэһээ һүнэй фермэнүүд[...] голодоһондо гарадаг үнеэд «[...] гэжэлээ» һэлгэжэ, үнэ сэн е[...]тэй үнеэд боложо байнхай.

Тиигэжэ «Юбилейный» пле[...]хоздо мяхалиг үүлтэрэй 4000 [...] хуу үхэр бии болгогдоо. Энэ [...]рэг үшөө гүйсэд шиидхэгд[...] дүүрээдүй. Заводой цехэй гу[...] заршамтай адли болгохын ту[...] ажалай эмхидхэлэй, мал хар[...]һалгын технологиин зарим ас[...]далнууд һайжаруулагдана.

— Ажалай гол онол һудал[...]донхой, — гэжэ племхозой д[...]ректор В. И. Пашков хөөрэнэ. [...] Манай племхоз Сибириин а[...]хынуудта үүлтэртэ мал худа[...]жа эхилээ. Саашадаа иимэ [...] хоёр аргаар түлжүүлдэг бо[...] хүсэлэнтэйбди. Нэгэдэхинь—[...]ха абаха тусхай шэглэлтэй ф[...]мэнүүдые эмхидхэхэ. Хоёрдо[...] — мяхалиг үүлтэрэй бухануу[...] үрөөр һүнэй фермын бүхы ү[...]дые промышленна аргаар [...]жүүлдэг болохо.

Адууһа мал шэнэ аргаар [...] хэбэрилдэг түб болоһон «Ю[...]лейный» племхоз бусад ажа[...]нуудта шэнэ үүлтэрэй 2000 [...] жэл бүри худалдаха юм. Эн[...] Сибириин малшадай гол зор[...]нуудай нэгэн болоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭ[...]: 1. «Юбилейный» племхо[...] главна зоотехник К. Ф. Ле[...]рев. 2. 15 һара болоһон ха[...]раг буха. Тэрэ 500 килогра[...] татана. 3. Племхозой мяха[...] фермын үнеэд тугалнуудта[...] бэлшээридэ.

В. ЛОБОДА,
ТАСС-ай корр.

Омск хото.

МОСКВА БҮРИ ГОЁ, БҮРИ ТҮБХИНЭНГИ БОЛОХО

Эхэ оронойманай ниислэл хото Москва жэлһээ жэлдэ бүри гоё, бүри түбхинэнги боложо, ехэ хэгшын барилга тэндэмнай хэгдэнэ. Москвае үшөө һайхан, үнөө зохид болгохо гэһэн генеральна түсэб һая баталагдаба.

Июлиин 9-дэ болоһон партиин Московско горкомой ба Моссоведэй нэгэдэмэл заседани дээрэ тэрэ түсэбэй тон шухала шэглэлнүүд, тэрэниие бэелүүлхэ арга замууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Элидхэл хэһэн, Москвагай главна архитектурно-түсэблэлгын управлениин начальник М. В. Посохин генеральна түсэбэй онсо өөрэ шэнжэ тухайнь хөөрэжэ үгэбэ. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Москвагай хүгжэлтын генеральна түсэб тухай» тогтоол дотор табигдаһан город барилгын зорилгонууд дээрэ тодорхойгоор М. В. Посохин тогтобо. Манай обществын түрүү үзэл сүртал, Совет гүрэнэй социальна ба научна дэбжэлтэ городой архитектурна түхэл шэнжэдэнь эли тодоор харуулагдаха ёһотой гэжэ хэлэбэ. Москвагайхидай ажаһуудал дам саашадань һайжаруулгада тусгаар анхарал хандуулагдаха, нэгэ хүндэ 19—20 дүрбэлжэн метр хүртэхөөр — тэды шэнээн ехэ гэр байра баригдаха. Тиихэдэ айл бүхэн аминдаа байратай, бүлын гэшүүн бүхэн өөрын таһалгатай болохо болоно.

Генеральна түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ бусад ораторнууд хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Эхэ оронойманай ниислэл хотын, промышленностиин, эрдэм соёлой тон томо центр, Агуу ехэ социалис гүрэнэймнай жабхаланта һүлдэ байһан туладань, Москвае совет арад бүгэдөөрөө үнэтэй дээрэ тоолодог гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үгые һануулба. Москвае жэшээтэ коммунис город болгохо гээшэ — бүхы совет арадай нэрэ солын хэрэг.

Генеральна түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар ажал хүдэлмэри Москвае жэшээтэ һайн коммунис город болгохо уг зорилготой нягта барисаатайгаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэбэ.

Тэрэ зорилгые москвагайхид нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалис гүрэнэй ниислэл хотые манай саг үеын нэрэ түрэдэ хүрэмөөр жэшээтэ коммунис город болгохын тулада хүсэ шадалаа хайрлахагүй гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые ниислэл хотын бүхы зоной нэрэһээ В. В. Гришин найдуулба.

«Москвагай хүгжэлтын генеральна түсэб тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол халуунаар дэмжэһэн шиидхэбэри заседани дээрэ гаргагдаба.

(ТАСС).

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ

Июль һарын һаял эхилээд байһан, һургуулиин түрүүшын хонхын жэнгирхэ үдэр хүрэтэр үшөө һара хахад үлөөд байһан мүртэньшье, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй хэрэг эрхилхэ комитедэй хэблэлэй газарнууд ба полиграфическа предприятинууд һуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба. 1971—1972 онуудта гэжэ хараалагдаһан һургуулиин номуудые амжалтатайгаар гаргажа дүүргэбэ. Хамта дээрээ 192 миллион хэһэг тиражтай 533 янзын ном юрэнхы һуралсалай һургуул[...]та зорюулагдан гаргагдаба.

Шэнэ программануудай ё[...] гаргагдаһан номуудшье тэд[...] дунда яһала олон. Биологиин [...] эртэ урдын юртэмсэ дэлхэйн [...]хэ тушаа номууд, хари хэл[...] зарим номууд багшанарай та[...] үндэр дээдэ сэгнэлтэдэ хүртэ[...]

(ТАСС).

УЛААН-БААТАРТА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа МНРП-гэй Центральна Комитедэй, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, МНРП-гэй Улаан-Баатарай горкомой, республикын ниислэлэй ажалшадай депутадуудай Хуралай гүйсэдкомой баярай хамтын суглаан июлиин 10-да боложо, «Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ой» гэһэн элидхэл Ю. Цеденбал хэлэн байна.

Арадай революциин 50 жэлэй ойн агуу ехэ һайндэртэй дашарамдуулан, республикын бүхы ажалшадые МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй нэрэһээ Ю. Цеденбал халуунаар амаршалба.

Агууехэ Октябриин ашата нүлөөн доро Д. Сүхэ-Баатар, Х. Чойбалсан ба Монголой бусад революционернүүд Монголой Арадай-революционно партиие байгуулжа, тэрэнь национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө монгол арадай тэмсэлые ударидаһан байгаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Ленинэй һургаалые баримталан, хүгжэлтын капиталис шатые алгасан гаража, Монгол оронии феодализмһаа социализмда сэхэ оруулха гэһэн ленинхэни хараа шугамаа партимнай тунхаглаһан юм. Партимнай тэрэ ленинхэни хараа шугам хүсэдөөр бэелүүлжэ мандажа, Монгол орондо социализм бодото дээрээ илаба.

Социалис экономико ба үндэһэнэй соёл культура байгуулхадаа монгол арадай туйлаһан агууехэ туйлалтануудые тэмдэглээд, элидхэлшэ иигэжэ хэлэбэ. Арадай революциин он жэлнүүдтэ үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ болоһон үндэһэн шухала хубилалтануудай ашаар ажалшадай материальна ба культурна хэмжээн айхабтар ехээр дээшэлбэ.

Үнгэрэгшэ 50 жэлэй турша соо монгол арадай туйлаһан бүхы туйлалтануудынь урдань гээгдэнги байһан арадуудай социализмда капиталис бэшэ замаар хүрэжэ болохо тухай агууехэ Ленинэй һургаалай, пролетарска революциин ленинскэ теориин таһаршагүй хубинь бологшо тэрэ һургаалай бэелһэнэй аша үрэ мүн. Социализмын анха түрүүшынороной — Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангитай хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоон бэхижүүлһэн ушар Монгол ороной социализм тээшэ капиталисбэшэ замаар хүгжэлгыень хангаха ангиин үндэһэ һуури монгол арадта боложо үгөө бэлэй.

Марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша үзэл сурталһаа, дэлхэйн коммунис худэлөөнтэй, тэрэнэй түрүү отряд — КПСС-тэй, марксистско-ленинскэ бусадшье партинуудтай нягта барисаатай байһанһаа Монголой Арадай-революционно парти хүсэ шадал ородог юм гэжэ Ю. Цеденбал саашань хэлэбэ. Баруунай ба зүүнэй оппортунизмда эсэргүү, национализм ба ехэ гүрэнбди гэһэн шовинизмдэ эсэргүү, бүхы дэлхэйн коммунистнуудай агууехэ хүсэ нэгэдүүлэн нягтаруулхын түлөө тэмсэл партимнай эсэшэ сусашагүйгөөр ябуулдаг.

МНР-эй ажалшад эрэлхэг зоригто вьетнам арадтай Лаос ба Камбоджын арадтай һаналаа нэгэдэнги гээд Ю. Цеденбал тэмдэглэбэ. Манай ажалшад араб арадуудай үнэн зүйтэй тэмсэлдэнь талархана.

Политическэ ондо ондоо засаг түрэтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоое бэхижүүлхын түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал зөөлэрүүлхын түлөө, элдэб түбидэхи арадуудай бүгэдэнэй аюулгүй байдал хангахын түлөө, хүн зониие олоорнь угы хэдэг буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ, туршаха ябадалые хоримжолхын түлөө оролдолго хэшээл МНР гаргажа байдаг юм. Ядерна табан гүрэнэй конференци зарлаха асуудалаар СССР-эй правительствын һаянай мэдүүлгые МНР-эй правительство халуунаар дэмжэнэ.

Европодохи аюулгүй байдал тушаа зүблөө үнгэргэхэ гэһэн аха дүү социалис оронуудай, тэдэнэй Коммунис партинуудтай оролдолго хэшээлыень тэрэшэлэн дэмжэнэбди. Социалис Эхэ оронойнгоо — Монголой Арадай Республикын жабхаланта ехэ туйлалтануудые арьбадхахын тулада Монголой хүдэлмэришэн анги, хүдөөгэй ажалшад, арадай интеллигенци бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ бээ гэжэ батаар этигэжэ байһанаа элидхэлшэ элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Социализм байгуулгада, МНР-эй уласхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлгэдэ туйлагдаһан элитэ ехэ амжалтануудые марксистско-ленинскэ манлай бологшо — Монголой Арадай-революционно партиин хүтэлбэри доро монгол арад туйлаба гэжэ һүүлээрнь үгэ хэлэһэн А. Н. Косыгин мэдүүлбэ. Д. Сүхэ-Баатарай, тэрэнэй дүтын нүхэд — революционернүүдэй парти бии болгоогүй һаань, арадай революци илажа шадахагүй байгаа гэжэ хэлэбэ.

Феодализмһаа социализмда МНР-эй дамжан оролгын дүй дүршэл социалис байгуулалтын теори ба практикада ехэ туһа нэмэри болоно. Социалис оронуудтай нягта барисаатай байһанайнгаа ашаар лэ сүлөөрэнги оронуудай амжалтатайгаар хүгжэхэ байһыень тэрэ дүй дүршэл харуулба.

Арадай революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, совет ба монгол арадуудай хоорондо, КПСС ба МНРП-гэй хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо тогтооһоной 50 жэлэй ойе баһа тэмдэглэнэбди гэжэ А. Н. Косыгин мэдүүлбэ. В. И. Ленинэй ба Д. Сүхэ-Баатарай һуурииень бүхөөр тодхоһон совет-монгол хани барисаан хэзээдэшье, зааханааршье һулараагүй гэжэ сэдьхэлээ гүн ехэ ханангяар мүнөөдэр мэдүүлхэ аргатайбди.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин МНР ерэхэ үедэ, 1966 оной январьда баталагдаһан хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһалалсалга тухай договор манай арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаае, бүхы талын харилсаа холбоое шууд бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури, Алас-Дурна зүгтэ амгалан тайбан, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хүсэтэ нүхэсэл болоно.

Нүхэр Ю. Цеденбал түрүүтэй МНР-эй партийно-правительственна делегациин 1970 оной октябрьда манай орондо ошоһониинь совет-монгол харилсаа хүгжөөлгэдэ, ехэ удха шанартай байба. Совет, Монголой 1971—1975 онуудтахи харилсаа холбооной шухала асуудалнууд тиихэдэ болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ харагдаһан байгаа.

Научно-техническэ туйлалтануудые, ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаа үрые хүсэдөөр ашаглаһанай үндэһөөр үйлэдбэриие улам һайжаруулха, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала шата боложо социалис оронуудай түүхэдэ байгша табан жэл орохол.

Хүн зонойнгоо тоогоорошье, газар дайдаараашье, экономическа хүсэ шадалаараашье ондо ондоо, элдэб янзын оронууд социалис бүлэдэ нэгэдэнэ гэжэ А. Н. Косыгин саашань хэлэбэ. Тэрээн дээрэһээнь боложо, тиимэ оронуудта ондо ондоогоор хандаха, политическэ удха шанараарынь илгажа, бага ехэ гэжэ хандаха, тэдэ оронуудые илгаха ябадал бидэнэр, коммунистнууд — интернационалистнууд гаргаха ёһогүйбди. Манай эбтэ нэгэдэлдэ дурагүйшүүл социальна элдэб байгууламжатай оронуудай эбыень таһалха гэжэ али болохоор оролдодог. Тиимээр, ангиин тала харангүйгөөр хандаха гээшэ бодото байдалда оройдоо таарахагүй, марксизм-ленинизмдэ таарахагүй, социализмын ба империализмын хоорондохи тэмсэл соогуур шиидхэгдэжэ байгаа зорилгонуудта оройдоо таарахагүй.

Совет, Монголой хани барисаа бэхижүүлхэ гэжэ, социалис бүхы бүлын эб эмхи бэхижүүлхэ гэжэ МНРП-гэй Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, нүхэр Ю. Цеденбалай өөрыньшье тон хатуу зоригтойгоор тэмсэжэ байдагыень, манай хоорондохи эб таһалха гэжэ оролдогшодто хатуу харюу үгэдэгыень бидэнэр һайса мэдэжэ, үнэтэй дээрэ тэрээнииень тооложо байгшабди.

Дэлхэйн социализмын саашанхи дэбжэлтэдэ, социалис оронуудай нягта нэгэдэлэй бэхижэлгэдэ али болохоор туһалха гээшые өөрынгөө интернациональна уялга гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти тоолодог гээд А. Н. Косыгин тэмдэглэбэ.

Марксизм-ленинизмын туг доро, социализмын түлөө, эб найрамдалай түлөө, арадуудай һаруул һайхан ерээдүйн байдалай түлөө тэмсэлэй туг доро аяар табин жэл соо хамтадаа Советскэ Союз Монголой Арадай Республика хоёр зорижо ябана. Энэ зам дээрэ манай аха дүүгэй хани барисаан тогтоһон байна, тиин, совет арад энэ барисаае нюдэнэйгөө сэсэгы мэтэ гамнаха, Советскэ Союзай ба социалис Монголой ажалшадай шухала туйлалта гэжэ тэрэ барисаае бэхижүүлхэ гээд совет партийно-правительственна делегациие толгойлогшо мэдүүлбэ.

Монголой уужам үргэн талада.
«Монгол улас» гэжэ альбомһоо абтаба.

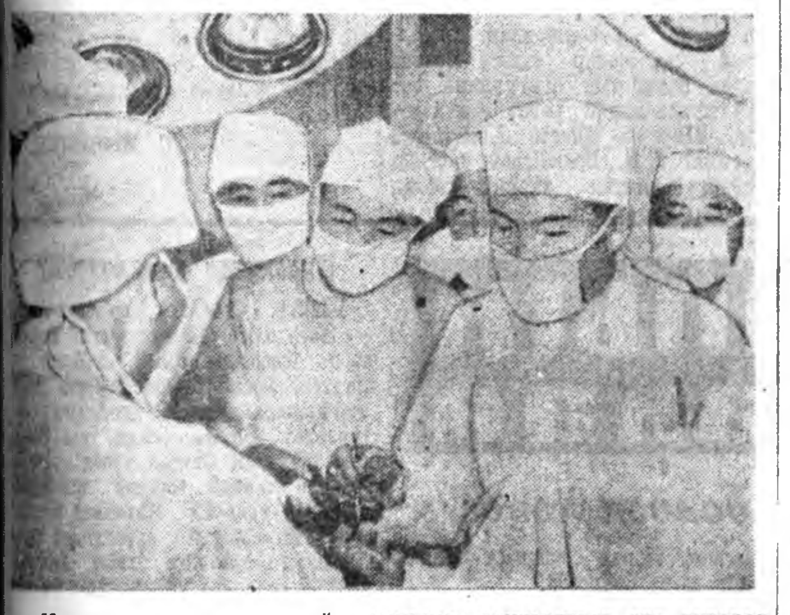

Монгол орондо арад зоной элүүрые хамгаалгада ехэ анхарал хандуулагдадаг болонхой.
«Монгол улас» гэжэ альбомһоо абтаба.

„СССР МҮНӨӨДЭР" УЛААН-БААТАРТА

Советскэ Союз МНР-тэй худалдаа наймаа хэдэг эгээн һайн ханинь юм. Монголой Арадай Республикын гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын 85 процентнь СССР-эй хубида хүртэнэ. Һүүлэй табан жэлэй турша соо хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаан 87 процентээр нэмэжэ, 1 миллиард түхэрнгһөө дээшэ болоһон байна. Советскэ Союз МНР-тэ арба мянга гаран нэрэтэй эд бараа үгэдэг. Тэдэнэйнь дунда машинанууд, түхеэрэлгэнүүд гол һуури эзэлнэ.

Монгол орондо Арадай революциин илаһаар 50 жэлэй ойн һайндэрэй урда тээхэнэ, июлиин 5-да Улаан-Баатар хотодо нээгдэһэн «СССР мүнөөдэр» гэжэ Совет худалдаа наймаанай промышленна выставкэ дээрэһээ тэдэ бүгэдые хаража, мэдэжэ болохо. Энэ выставкэдэ совет гадаадын худалдаа наймаанай 13 нэгэдэл, СССР-эй Наукануудай академи, гүрэнэй комитедүүд болон министерствэнүүд хабаадана. Выставкын экспозицинуудынь 3500 дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Аха дүү Монгол оронийе һонирхуулдаг, арадай ажахы хүгжөөхэ табадахи табан жэлэй түсэб тушаа МНРП-гэй XVI съездын Директивэнүүдээр тодорхойлогдоһон зорилгонуудые хараадаа абажа, совет промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдэй дээжэнүүд эндэ харуулагдана.

Г. ХАРЧЕНКО,
(АПН).
Улаан-Баатар.
(Телефоноор абтаба).

МОНГОЛ АРАДТА АМАР МЭНДЭ

Шираб НИМБУЕВ

1965 ондо Буряад театрай Монголдо аяншалжа ябаха үеэр энэ амаршалга концерт, уулзалганууд дээрэ, мүн Монголой радиогоор уншагдаһан юм.

Саһан дэнзээ яларуулһан
Саян, Бархан уулануудтай,
Сэбэр уһаа мэлмэрүүлһэн
Сэгээн Байгал далайтай,
Янза бүриин загаһатай
Яруна, Галуута нуурнуудтай,
Трактораай дуугаар зэдэлһэн
Таряата үргэн талануудтай,
Үхэр малаа исалуулһан
Үрэжэлтэ һайхан нютагуудтай,
Буурал холоһоо түүхэтэй
Буряад оронһоо ерээлди.
Ашата багша Ленинһээ
Арюун юрөөл абанхай,
Октябриин Улаан тугые
Орой дээрээ үргэнхэй,
Урма баяраар билтарһан
Уянгата һайхан дуунуудтай,
Эрдэм, соёлоо мандуулһан,
Эршэ зоригоо бадаруулһан,
Алдарта буряад арадайнгаа
Амар мэндые асараалди!

Асарһан амар мэндээ
Альган дээрээ алтаруулһан,
Торгон һайхан хадагтайгаар
Толгой дээрээ үргэжэ,
Тонгойн дохин бариналди,
Тогтоон абыт, аха дүүнэр!
Һайхан сэлмэг сэдьхэлһээмнай
Һалбаран түрэһэн юрөөлөө
Түмэн элшээр гэрэлтүүлэн,
Түүрээн түүрээн хэлэнэлди:
Жабхаланта оронтнай дэлхэй дээр
Улам, улам суурхан байг,
Жаргалта байдалтнай саашадаа
Улам улам батажан байг!

АЖАЛША ХҮНҮҮДЭЙ АША ТУҺАДА

«Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай үндэр наһатай болоходоо абадаг пенсиин доодо хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай», мүн «Колхознигуудые пенсеэр хангалга улам һайжаруулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд июлиин 1-һээ хүсэндөө оробо.

Энэ документнүүдые тайлбарилхыень РСФСР-эй социальна хангалгын министр **Д. П. Комарова** ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

— КПСС-эй XXIV съезд Совет арадай социальна хүгжэлтын түүхэтэ программа тодорхойлоо, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Манай ороной национальна доход шэнэ табан жэлдэ 37—40 процентээр, мүн бүхэндэ хүртэдэг бодото олзо гурбанай нэгэ хубиин шахуугаар нэмэхэ. Тиин ажалай түлөөһэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр иимэ нэмэлтэнүүд хангагдаха юм.

Олониитын хэрэглэлэй фондпууд мүн лэ нилээд дээшэлхэ. Тэрэниие 1975 ондо угаа ехэ хэмжээндэнь — 90 миллиард түхэригтэ хүргэхөөр хараалагдана. Тиигэжэ ажалшадые пенсеэр, тэдхэмжээр хангалгын гурим саашадаа бүри һайн болгогдохо.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай үндэр наһатай болоходоо абадаг пенсиин эгээл доодо хэмжээн байгша оной июлиин 1-һээ нэгэ хахад дахин ехэ болгогдобо. Тэрэнь мүнөө 45 түхэриг болоно. Элдэб янзаар — үндэр наһатай ба инвалид болоод гү, али тэжээгшэ хүнөө алдаад байһан колхозой гэшүүд-пенсионернүүдэй абадаг пенсиин эгээл бага хэмжээн нэмээгдэб. Гэхэ зуура, колхознигуудай үндэр наһатай болоходоо абадаг пенсиин хэмжээн түрүүнэйхиһээ 60 гаран процентээр нэмэхэ. Тиин тэдэнэрэй пенсиин эгээл дээдэ хэмжээн 120 түхэригтэ хүрэтэр дээшэлһэн байна.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадта зорюулагдан тогтоогдоһон пенсиин тодорхойлогдохо гурим колхозуудай гэшүүдтэ, тэдэнэй гэр бүлэдэ хамаадана. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай һарын дундуур салингһаа тоолон гаргагдадаг пенси хэды шэнээн болодог бэ, тэды шэнээнээр колхознигуудта тодорхойлон гаргагдаха. Хэрбээ пенсионер-колхознигой бууса шадарай газарайнь 0,15 гектарһаа ехэ байгаа һаа, тэрээндэ тогтоогдоһон пенсиин 85 процентнь үгтэхэ. Хүдөө нютагта ажаһуудаг ба хүдөө ажахытай холбоотой бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшадта энэ гурим баһал хамаадана. Гэхэтэй хамта, эдээндэ түлэгдэхэ пенсиин хэмжээн эгээл бага хэмжээнһээ доошо байха ёһогүй.

Тиин нилээд олон колхознигуудай пенсинь эрид нэмэхэ байна. Жэшээлхэдэ, бууса шадараа 0,15 гектарһаа ехэ бэшэ участогтай колхознигой һарын дунда зэргын салин — 80 түхэриг байхадань, үндэр наһатай болоһоной пенсидэ 32 түхэриг 50 мүнгэ абадаг һаа, мүнөө 52 түхэриг абадаг болохо. Хэрбээ бууса шадарай газарайнь 0,15 гектарһаа дээшэ байгаа һаа, тэдэнэр тиимэл салинтай байхадаа, 44 түхэриг 20 мүнгэнэй пенси абаха.

Хүдөө ажахытай холбоотой хүдэлмэришэд ба алба хаагшадта үгтэдэг пенсиин гурим нэгэ бага ондоо болоо. Хэрбээ тэдэнэй хүдөө ажахытай холбоотой гэжэ тоологдодог һаань, бууса шадарайнь газарай хэмжээн анхаралда абтангүй, тогтоогдоһон пенсиин 85 процентын хэмжээтэй пенси һүүлэй үе болотор үгтэдэг лэ байһан юм.

Харин пенсионерэй бүлын бууса шадарай газарай 0,15 гектарһаа дээшэ бэшэ һаань, колхознигой бүлэдэ (колхозой үрхэтэдэ) тэрэнэй оролго пенси тодорхойлхо үедэ июлиин 1-һээ хойшо хараада абтахагүй. Тиигэһэнэй үндэһөөр, хүдөөдэ ходо ажаһуудаг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дундаһаа пенсионер болоһон хүнүүдэй пенсиин хэмжээн нилээд нэмэхэ байна.

Холын хойто зүгэй районуудта 15 календарна жэл гү, али тэдээндэ адлидхагдаһан районуудта календарна 20 жэл ажаллаһан үндэр наһатай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай пенсидэ гараха наһан 1968 оной январиин 1-һээ: эрэшүүлэй — 60-һаа 55, эхэнэрнүүдэй — 55-һаа 50 хүрэтэр байхаар тогтоогдоһониинь мэдээжэ. Мүн иимэ хүнгэлэлтэ колхознигуудта июлиин 1-һээ олгогдохо.

Үндэр наһатай бологшодой ба инвалидуудай гэрнүүдтэ, тэрэ тоодо колхозно (колхозууд хоорондын) тиимэ гэрнүүдтэ ажаһуудаг пенсионернууд-колхознигуудай пенсинь иимэ гэрнүүдтэ байһан хүдэлмэришэд, алба хаагшадайхидал адли хэмжээтэйгээр июлиин 1-һээ түлэгдэхэ.

Пенсионно хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудай июлиин 1-һээ бэелүүлэгдэһэнэй ашаар, гансал Россин Федераци доторхи 8 миллион шахуу хүнэй пенси ехэ болобо.

Тэжээдэг хүнөө алдаһан сэрэгэй алба хаагшын бүлын пенсиие — 1973 онһоо, дайнай болон ажалай инвалидуудай пенсиие 1974 онһоо гурбанай нэгэ хубяар, тэжээдэг хүнөө алдаһан бүлэнэрэйхиие дунда зэргээр — 20 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хараалагдаһан байна. Бүлынь гэшүүн бүхэндэ олзо доходой дундуур хэмжээнэй 50 түхэригһөө дээшэ гарадаггүй байгаа һаань, тиимэ бүлын үхибүүдтэ 1974 онһоо тэдхэмжэ үгтэхөөр хараалагдана.

Үндэр наһатай бологшодой ба инвалидуудай байха интернат гэрнүүд олоп болгогдохо, ажал хэхэ шадалтай пенсионернүүдэй хүдэлмэрилхэ таатай арга боломжо хангагдаха.

Эндэ дурсагдаһан бүхы хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэн гүйсэдхэгдэхэдэ, Совет орондохи социальна хангалга бүри дээдэ шатада гараха байха.

(ТАСС).

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

СЭДЬХЭЛЭЙНГЭЭ УРЯАЛААР

Загарай тосхоной дунда һургуулиин актова зал соо үхибүүд олоороо сугларанхай байба. Юундэб гэхэдэ, мүнөөдэр эндэ ажалай ба дайнай ветерануудай клубай түрүүлэгшэ Василий Степанович Карпуков Совет засагай түлөө яажа тэмсэһэн тухайгаа, 1917 оной апрелиин 4-дэ В. И. Ленинэй Финляндска вокзалда хэлэһэн үгэнүүдые шагнаха, тэрэниие хараха золтой байһан тухайгаа хөөрэхэ байгаа бшуу.

В. С. Карпуков һургуулиин һурагшадта иигэжэ хэлээ: «Үй түмэн хүдэлмэришэд, солдадууд революциин агууехэ вождь В. И. Лениниие угтахаяа Финляндска вокзал дээрэ ерээ һэн. Владимир Ильичэй броневик дээрэ гарахатай сасуу баярай хашхараан үни удаан замхаагүй бэлэй. Хүдэлмэришэн ангиин вождь эндэ үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн империалис дайе болюулха, саг зуурын правительство унагааха, бүхы засагаа гартаа абаха ёһотой гэжэ хүдэлмэришэд ба таряашадые уряалаа һэн». Зал соо һуугшад булта абяагүй болошоод, социалис революциин болоһон үе сагай нэгэ гайхамшаг үйлэ хэрэгтэ хабаадаһан хүндэ гүн сэдьхэлэй баяр хүргэжэ байгаа бэлэй.

Һүүлээрнь олон асуудал табигдаа. Василий Степанович ажалшад арадай засагаа яажа гартаа абаһан тухай, ноёд баядай, гадаадын дайсадай урдаһаа яажа тэмсэһэн тухай хөөрэжэ үгөө. В. С. Карпуков Коммунис партиин зэргэдэ 40 гаран жэл соо ябахадаа, Совет засагай түлөө тэмсэлэй дүлэн соогуур гаралсаһан хүн.

Василий Степанович Карпуков Загарай тосхондо түрэһэн. Үшөө 1916 ондо хаанта засагай сэрэгэй албанда абтажа, Петроград шадар абаашагдаһан байха. Тэрэ үедэ хаанта России сэрэгшэдэй дунда буһалгаан, үймөөнэй улам үргэдэжэ эхилһэн саг байгаа бэлэй. Василий Степанович тэрэ үедэ Петербургын хүдэлмэришэдтэй танилсажа, ямар ангиин тала бариха тухайгаа ойлгожо абаһан юм. Тиигэжэ революционно хүдэлмэришэд ба солдадуудай зэргэдэ ороһон байна. В. С. Карпуков гартаа буу барижа, Февралиин ба Октябриин революцида хабаадаһан түүхэтэй. Октябриин революциин үдэрнүүдэй һүүлээр В. С. Карпуков хаанай генерал Красновой сэрэгүүдые бута сохилсожо, социалис революциин илалтада хубитаяа оруулһан байна.

1918 оной эхеэр сэрэгэй албанһаа табигдажа, Буряад нютагаа бусажа ерээ бэлэй. Эндэ мүн лэ Совет засагай түлөө тэмсэл түлэг дундаа байба. Социалис революциин «үлгы» — Петроградта революционно хатуужал гараһан В. С. Карпуков нютагай нюдарган баяшуул болон атаман Семёновой сэрэгүүдтэй эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ.

Дайн сэрэгэй дүүрэхэ үедэ түрэһэн нютагаа, Загарайн аймаг, бусаһанай удаа революционно засагай орган — хүдөөгэй ревком толгойлһон. 1926—27 онуудта баяд ноёдой газар буляажа абаад, үгытэйшүүлдэ үгэхэ комиссии толгойлжо, мүн лэ хүдэлмэришэн ба таряашадай дайсадтай сэхэ тулалдажа гараһан байна.

Һүүлэй 20 жэлэй туршада Василий Степанович хүтэлбэрилхы тушаалнуудта ябажа, парти болон правительствын шиидхэбэринүүдые нютагтаа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргаһан байна.

Мүнөө Василий Степанович 75 наһатай болобошье, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зандаа. Тэрэ мүнөө нютагай Соведэй депутат, Загарай тосхоной партийна организациин секретаряар һунгагданхай. Ажалай ба дайнай ветерануудай клуб хүтэлбэрилжэ, залуу үетэниие ажалай, революционно ба дайшалхы уг заншалда үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй зорюулна.

Буряад нютагта Совет засаг тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэ, партиин үнинэй гэшүүн, революциин хэрэгэй түлөө сэдьхэлэйнгээ уряалаар оролсоһон ажалай ба дайнай ветеран Василий Степанович Карпуковто үшөө үни удаан энхэ элүүр ябахыень нютагайнь зон хүсэнэг.

Б. МОШКИНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

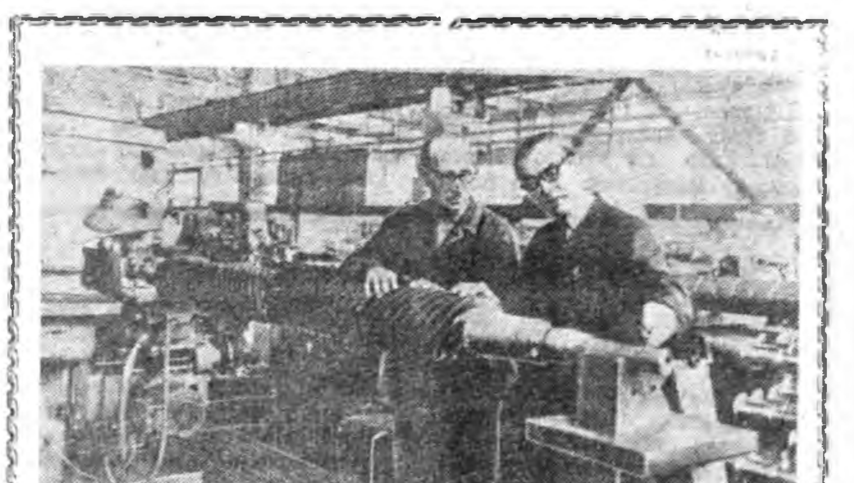

Чехословакиин Коммунис партиин XIV съездын баталан абаһан шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхын тула ороной үйлэдбэриин коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ шахтёрнууд, машина бүтээгшэд, металлургнууд ябалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Крноводохи «Стройосвит» гэжэ машина бүтээлгын предприятиин цех соо. Тус предприятиин хүдэлмэришэд, инженер ба технигүүд 1971 ондо имагтал эрхим шанартай продукци гаргаха гэжэ шиидэнхэй.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ЗАЛУУ ХОНИШОН

ЗУРАГЛАЛ

Аймагай Соведэй депутадаар һая һунгагдаһан хонишон Зинаида Нимбуевна Циндуеватай уулзахаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонидой бэлшээри тээшэ ошобоб.

Уулзахаяа ябаһан хүмни ямархан хаб даа гэжэ бодоноб. Мориёо хүтэлһэн хүдэр хара эхэнэрэй дүрэ нюдэндэм харагдахадал гэхэ юм.

Тииһээршье байтарнай морин хүн хоёр харагдаба. Ойндом түрэһэн эхэнэрһээ тон ондоо хүниие харахадаа, ехээр гайхабаб. Зина набтархан бэетэй, энеэбхилһэн нюдэтэй, үхибүүнэйхи шэнги домбогорхон уралтай, миил 25 наһатай юрын лэ эхэнэр байба. Тэрэнэй зан абаридань хүнэй абаһаар дурлахаар ямаршьеб даа, зөөлэн шэнжэ бии.

— Зина, та ажалдаа дуратай гүт? — гэжэ юундэшьеб һурабаб. Гайхангяар энеэбхилэмсээрээ:

— Хонишон болохые хүсэдэггүй бэлэйб. Харин мүнөө хонишоноор хүдэлжэ ябахадаа, балай шаналнагүйб даа, — гэбэ.

Тиимэ даа. Хонишон болохо тухай Зина нээрээшье бодоогүй байжа болоо. Теэд ажабайдалай элдэб харгыгаар ябажа, һүүлэй һүүлдэ нэгэ ажалые сэгнэжэ, мэргэжэл шэлэгдэдэг гээшэ бэзэ.

Зина ехэ бүлэ соо түрэһэн. Эсэгэнь гансаараа хүдэлхэ даа. Олон дүүнэрээ хубсалуулалсаха, һургалсаха хэрэгтэй. Эсэгынь олоһон салин хаанаашье хүрэхэгүй хаям... Юһэдэхи класста һуража ябатараа, Зина гэртэхиндээ туһалха байна гэжэ шиидээ һэн. Тиин колхозой центрһээ холо хонин харадаг эсэгэдээ туһалагшаар хүдэлхэеэ ерэбэ. Түрүүшээр, дадаадүй байхада муу, уйтай шэнгиншэ һэн. Саг түргэн үнгэрөө. Болбогорхон сагаан амитад хайратайшье болоо. Дүй дүршэлтэй болоодхиходо, ажал бүхэн бүтэсэтэй, һонирхолтой болодог.

Дутуу дунда, хүшэр юумэнүүд яһала олон дайралдаа һааб даа. Хажуугаарнь үшөө һүниин һургуулида һурахаш. Тиигэжэ 11-дэхи класс дүүргээд, хүдөө ажахын институдай зоотехническэ факультедтэ Зина заочноор һуралсана. Хонин һүрэгөө дахажа ябаад номоо үзэхэдэнь, Зинэдэ заримдаа тон һонин шэнгеэр үзэгдэдэг.

— Угы даа, хонидоо хаяад, город һурахаяа ошохогүйб даа. Иигээд заочноор дүүргэхэдэм яаха юм? — гэһэн бодол толгойдонь ороо.

Зина мүнөө наймадахи жэлээ хонишоноор хүдэлнэ. Дүй дүршэлшье, залуугай эршэ охиншье басаганда туһална.

— Аба, та амарагты даа. Хониндоо би гарахам,—гэжэ басаган эсэгэдээ хандадаг. Басаганайнгаа тиигэжэ хэлэхэдэ, эсэгэнь урмашан, гэртээ үлэхэл даа. Басаганайнь хэжэ шадахагүй юумэ байха бэшэ даа, һанаа амар.

Эсэгэ басаган хоёр нёдондо жэл хурьга хараһан юм. Тэдэнээ тобир тарганаар ондо оруулжа, 2,2 килограмм нооһо хайшалхын орондо, толгой бүриһөө 3,2 килограмм тушаагаа һэн. Энэ жэл тэдэндэ залуу эхэ хонидой отара даалгагдаһан, харюусалгань бүри ехэ болоо. Тиибэшье үдэр, һүнигүй оролдогдоо даа.

Мүн зундаа хонишодой хүдэлмэри хүнгэн болодог гэжэ тоотойшье һаа, зундаа зүбөөр, шадабаритайгаар эдеэлүүлһэнһээ бүхы юумэн дулдыдана бшуу. Гэрэлтэй болоод лэ орхиходо бодожо, хониндоо бэлшээри тээшэнь туухаш. Үдын наранай шарахаһаа урид эдеэлээд абаг лэ. Халуунай буурамсаар, харанхы болотор баһа бэлшээхэш. Тииһээр үдэр үнгэршэхэ даа. Үдэшэндөө номоо үзэхэ хэрэгтэй бшуу.

— Заримдаа иигээд бороо, һалхин, шорой, шабар болошохо даа. Тиихэдэнь мориншни өөрөө бууса руугаа тэгүүлхэ. Харагты даа, — гээд зуһалан тээшэ шэглэһэн морин тээшэ заан, Зина манда хөөрэхэ юм. — Тиибэ ябашье һаань, хонидоо адуулжал, харажал байха хэрэгтэй ха юм, даа,—гээд Зина дуугай болоно.

— Байлгагты даа машинаая, буухам. Хонидни тарашахань гээшэ»,—гэһэнэй һүүлээр Зина машинаһаа таһараа һэн.

Сэл хүхэ ногоон дээгүүр хүнгэхэнөөр гэшхэлһээр тэрэ холо ябашаба. Бороо түргэдэжэ, һалхин үшөө ехээр үлеэбэ. Бага урагшаа бүгтын татаһан эхэнэр һалхи һүриһэн хонидой хойноһоо шангаханаар алхалхань харагдана.

Харанхы боложо байна. Уданшьегүй Зина хонидоо хаажа, сайгаа уугаад, үнөөхил номоо үзэхэ юм бэзэ даа.

...Иимэл даа, колхозой хонишон, аймагай депутат Зинаида Циндуевагай юрын үдэр.

Л. СЛЮНКИНА.
Сэлэнгэ.

СССР-эй летчигууд-космонавтнууд Г. Т. Добровольскиин, В. Н. Волковой, В. И. Пацаевай наһа бараһанай шалтагаан элирүүлхэ правительственна комиссиһаа

«Союз-11» гэжэ онгосын ниидэлгэ бууха участок хүрэтэрөө гэмгүй һайнаар үнгэрһэн байгаа гэжэ замбуулинай тэрэ онгосын параметрнүүдэй тэмдэглэл шалгажа үзэһэнэй һүүлээр тодоруулагдаа. Космонавтнууд Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков, В. И. Пацаев ниидэлгынгээ программын ёһоор ажалаа ябуулһан байба.

Онгосын бууха участок дээрэ, газарта буухынь урда тээ 30 минутын үеэр аппарат соохи агаарай дараса түргэн бууража, тэрээнһээ шалтагаалан космонавтнууд гэнтэ наһа бараа. Тэрэнь медицинскэ ба патолого-анатомическа шалгалтаар тодорбо.

Агаарай дараса юундэ түргэнөөр буураб гэхэдэ, онгосодонь забһар гаража хии ороо. Газарта дорьбоогүй зөөлэнөөр бууһан тэрэ аппарадые шалгаад үзэхэдэ, конструкциинь эбдэрһэн ушар олдоогүй.

Онгосо соонь забһар гараха гэжэ тухайлагдаһан хэдэ хэдэн шалтагаанууд техническэ шалгалтаар тодоруулагдаа. Тэдэ шэнжэлэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

ШЭНЭ КИНО

«ГОЛ СОХИЛТЫН ШЭГЛЭЛ»

Сталинград болон Курск шадарай тулалдаан, Киев хотые дайсадһаа сүлөөлөөд, Берлиниие дайлан абалга арад зоной сэдьхэлдэ хэтын хэтэдэ мүнхэ. «Багратион» гэжэ нэрэтэй дайшалхы ябуулга тухай тусхай мэргэжэлтэд лэ мэдэдэг байһан. Харин дайшалхы тус операци үнгэрһэн дайнда болоһон ехэ ехэ тулалдаануудай нэгэниинь байһан юм.

Хэрбээ Курска шадар болон Днепр мүрэниие гаталан гаралгаар манай орониие дайсадһаа сүлөөлэлгэ эхилһэн һаа, фашис Германиие бута сохилго «Багратион» гэжэ операциһаа эхилһэн түүхэтэй. Тэрэнэй ашаар, богоолшологдожо байһан Европо руу совет сэрэгшэдэй харгы нээгдэһэн байна.

«Багратион» гэжэ алдаршаһан дайшалхы ябуулга «Сүлөөлэлгэ» (Освобождение) гэжэ киноэпопейн 3-дахи фильмын гол үйлэ болоно. Тиин фильм «Гол сохилтын шэглэл» гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Кино соо харуулагдаһан бүхы үйлэнүүд тус операцитай холбоотой. Жэшээнь, Белоруссиин хото, һууринуудай амидыгаар хүдөөлүүлэгдэһэн хүнүүд, Вильнюстэхи эртэ урдын хэрэм дээрэ хиидхэгдэһэн Улаан туг, Гитлерэй урдаһаа генералнуудайнь хэһэн нюуса хэлсээн гэхэ мэтэ фильм соо тон һайнаар, зүбөөр харуулагданхай. Нюуса хэлсээ үүсхэһэн генерал-полковник Бек, тэһэрдэг зүйлтэй портфель фюрерэй байрада асарһан полковник Штауфенберг гэгшэдые кино харагшад хараха байха.

Фильмын үйлэнүүд элдэб тазараар үнгэрхэ. Москвагай үйлсэдэ ябатараа Нормандишье орогдохо, Англиин элшэн сайдай таһаг сооһоо Гитлерэй рейхсканцеляри, Вашингтондо байһан Рузвельтһаа — Сталинай кабинет, генерал Батовай блиндаж сооһоо фельдмаршал Кейтель гэгшын олон дабхар бункер руу, Геббельсын кабинедһээ Муссолиниин хүрьгэн, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр граф Чианын буудуулжа алуулһан Веранада оронобди.

Фильмын геройнуудай олонхинь суурхаһан хүнүүд, Ехэ ехэ полководецуудай ударидалга доро гүнзэгы удха шанартай дайшалхы ябуулга хэһэн юрын сэрэгшэд олон.

Рольнуудые гүйсэдхэгшэдые һануулбал иимэ байна: **Николай Олялин** (Цветаев), **Лариса Голубкина** (Зоя), **Борис Зайденберг** (Орлов), **Николай Рыбников** (Попов), **Михаил Ульянов** (Жуков), **Владлен Давыдов** (Рокоссовский), **Евгений Буренков** (Василевский), **Бухути Закариадзе** (Сталин), **Юрий Дуров** (Черчиль), **Фриц Диц** (Гитлер), **Владислав Стржельчик** (Антонов) болон бусад.

«ҮНГЭРҺЭН САГАЙ СУУРЯАН»

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан совет хүнүүд тухай энэ фильм хөөрэнэ.

Андрей Вердян сценарииень найруулхадаа, 1944—1945 онуудта фашис Германида байһан совет разведчигэй баатарлиг ажал ябуулгатай холбоотой бодото материалнуудые хэрэглэһэн байна. Дайсанай тылдэ дайшалхы даабари дүүргэжэ байһан совет тагнуулшад Америкын тагнуулшадтай зүрилдэхэ юм. Тэдэнэй хүдэлмэриие армян кинематографистнууд шэнэ фильм соогоо һонирхолтойгоор харуулна.

Үнгэрһэн жэл Минск хотодо болоһон Бүхэсоюзна фестивальда «Аха дүү Сароянтан» гэжэ фильмын гол ролиие гүйсэдхэжэ, 1-дэхи шанда хүртэһэн, Армениин ССР-эй арадай артист Хорен Абрамян Артавяздые наадана.

Арист Хорен Абрамяниие иимэнүүд фильмүүдээр таниха байхат: «В поисках адресата» (Михаил Брутян), «Цель его жизни» (Саакян), «Песня первой любви» (Арсен), «Обвал» (Вартан), «Трудный переход» (Тигран) гэхэ мэтэ

Американска залуу тагнуулшан Гейниин рольдо Москвагай Бага театрай актёр Эдуард Марцевич наадаха. Совет кино харагшадта тэрэнэй нэрэ «Война и мир», «Отцы и дети», «Аннушка» гэһэн фильмүүдээр һайн мэдээжэ юм.

Эдэ фильмүүд республикын кинотеатрнуудта һаяар харуулагдахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Маршал Жуковай ролиие гүйсэдхэһэн актёр Михаил Ульянов. 2. «Үнгэрһэн сагай суурян» гэжэ фильмһээ хэһэг.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛЭЙ ШЭНЭ МЭХЭ ГОХО

Урда Вьетнамай Республикын Сагзуурын революционно правительствын таатай дурадхалнууд дэлхэйн олониитын дунда ехээр һонирхогдоо, тиимэһээ американ правительство тэдэниие хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй байба. Президент Никсон гүрэнэй секретарь Роджерсын, национальна аюулгүй байдалай асуудалнуудаар президентын тусхай туһалагшын орлогшо Хейгэй хабаадалгатайгаар июлиин 7-до Сан-Клементдэ тусхай зүблөө үнгэргөө. Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөн дээрэ РЮВ-эй ВРП-гэй оруулһан дурадхалнуудта США-гай хандалга тус зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн гол асуудалнуудай нэгэн байгаа, эдэ дурадхалнуудые Никсон шэнжэлжэл байһаар гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Тиихэтэй хамта, американ правительство мэхэ гаргаһаар, Зүүн-Урда Азидахи эзэрхэг түримхэй түсэбүүдһээ арсахаар бэлэн бэшэ гэжэ эли боложо үгэнэ. Никсон өөрөө июлиин 6-да Канзас-Ситидэ үгэ хэлэхэдээ, дайн байлдаае «Вьетнамай шэнжэтэй болгохо» урдынгаа панхаруудтаһан хараа шэглэлые баримталха дуратай байһанаа харуулаа. Энэ хараа шэглэл бэелүүлхэдээ, США илалтануудые туйлаагүй, харин олон арбаад мянган хүнүүдынь алуулһан байна.

Эгээл мүнөө Ази, Африкын ба Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудай ниислэлнүүдтэ Пентагонтой нягта холбоотойнь мэдээжэ болоһон тусхай эмиссарнуудые Вашингтон эльгээгээ гэжэ дэлхэйн олониитэдэ эли боложо үгэнхэй. Национальна аюулгүй байдалай асуудалнуудаар президентын тусхай туһалагша Киссинджер Сайгон ороходоо, дайн байлдаае «Вьетнамай шэнжэтэй болгохо», Сайгоной сэрэгүүдэй дайлалдаха шадабарииень саашаданьшангадхаха асуудалнуудые Урда Вьетнамай туһамаршадай засагай толгойлогшо Тхиеу гэгшэтэй зүбшэн хэлсэһэн байха юм. Киссинджерэй аяншалга хадаа Сайгоной туһамаршадай засагые үлөөхэ гэжэ США-гай урда мэтэ һанаашалһан зангаараа байһыень харуулжа үгэнэ. Сайгондо США сэрэгэй ба экономическа туһаламжа саашадаашье үзүүлхэ гээд Киссинджер Тхиеуе найдуулаа.

США-гай оборонын министр Лэйрд Токиодо аяншалһан байна. Азида Америкын бэелүүлдэг политикые Японо бүри ехээр дэмжүүлхэ зорилгоор энэ аяншалгын хэгдэһые американ хэблэл нюунагүй, ойлгосотой хэлэндэ оруулба, энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, американ империализм хадаа Индохитадта, Зүүн-Урда Азиин бусад районуудта өөрын хэдэг эзэрхэг түримхэй ябуулга Японие нюуса далдаар сэхэ хаб дуулхые оролдоно.

Олон оронуудаар удаан саг аяншалһан США-гай вице-презид Агню Вашингтоной эзэрхэг түримх политикые бүри эдэбхитэй болго эрмэлзэлгэ гаргана. Тэрэ Урда К рейн ниислэлдэ түрүүлжэ тогт Зүүн-Урда Азида США-гай бэелүү дэг политикые Сеулай туһамаршад засагай бүри ехээр дэмжэдэг бол хынь тула тэндэ хүрэхэдөө. Аг ехэ оролдолто гаргаһан байна бэш «Бэлэг болгон 100 миллион дол рой американ буу зэбсэг Урда К рейдэ үгэхэ дурадхал оруулагд гээд «Вашингтон пост» газетэ мэд сэһэн байна.

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй ямар мэхэ гохо эшэгүүритэ муухайга булигдалгаһаань тэдэниие абар шадахагүй гэжэ һүүлшын ушарнууд дай бүхы хүгжэлтэ харуулжа үгэ Дайн байлдаае «Вьетнамай шэн тэй болгохо» политика, тайлбари хэлэбэл, азиадуудай гараар азиад дые өөһэдыень алуулха гэһэн тү Индохитадтахи дайн байлдаан США-е сагааруулжа шадаха гүй. Энэ асуудал шиидхэхын ту да американ эзэрхэг түримхэй ябу гые болюулха, энэ районой арад дай хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэ эрхыень үгэ хэлээрээ бэшэ, хар бодотоор мэдэрхэ шухала болоно.

ХЕЛЬСИНКИДЭХИ ХЭЛСЭЭНҮҮДЭЙ ШУХАЛА ШАТА

Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээнүүдэй ээлжээтэ тур (тоогойнгоо талаар табадахи) Финляндиин ниислэл Хельсинкидэ июлиин 8-да дахяад эхилбэ. Тэрээндэ Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэд хабаадалсана. Эдэ хэлсээнүүдэй ябасын хойноһоо дэлхэйн үргэн олониитэ ехэ анхаралтайгаар адаглан харана. Хэлсээнүүдэй амжалтаһаа уласхоорондын оршон байдалые бүхы дээрэнь һайжаруулга, буу зэбсэг хуряаха, бусад хойшолуулашагүй асуудалнуудые шиидхэлгэ дулдыдаха байна бшуу.

Хэлсээнүүдэй урда тээхи турнуудай нэгэнииньшье Хельсинкидэхи мүнөөнэй уулзалга шэнги тиимэ ехэ этигэл найдабари түрүүлдэггүй байгаа гээд Хельсинкидэхи хэлсээнүүдэй шэнэ шатые тайлбарилхадаа, олон ороной газетэнүүд тэмдэглэнэ. «Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хэлсээнүүдэй удха шанарынь урдынхидаа орходоо һүрэггүй ехэ болоо, ядерна зэбсэгтэй табан гүрэнэй конференци зарлаха гэшэ бүришье шухала болоод байна» гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ сэхэ мэдүүлнэ.

Болохоёо байгаа хэлсээнүүдэй удха шанар ба харюусалгань Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай правительствануудай 1971 оной майн 20-до үгэеэ ойлголсолгые бэелүүлхэ зорилгонуудаар тодорхойлогдоно гээд Советскэ делегациие толгойлогшо В. С. Семенов тэмдэглэһэн байна. Ракетэһээ хамгаалха зэбсэг түхеэрэлгэнүүдые (ПРО) бүтээлгые хизаарлаха талаар хэлсээ баталха хэрэгтэ бэлдэлгэдэ мүнөө жэл гол хүсэлэл оролдолгоёо зорюулха гэжэ хоёр тала эндэ үгэеэ ойлголсолгын ёһоор хэлсэһэн байна бшуу. ПРО тушаа хэлсээ баталхадаа, стратегическэ добтолгын зэбсэг түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха зарим хэмжээнүүд зүбшэгдэхэ байна.

Стратегичекэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай совет-американ хэлсээнүүдэй удха шанар тушаа Москва городой Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй тусгаар тогтоһон баримтые харин хэблэл ехэ удха шанартай гэжэ тоолон Хэлсээнүүдэй һайн үрэ туйлаа һаа тэрэнь хоёр ороной арадуудай ашг туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамд бэхижүүлхэ зорилгодо таарал һэн гээд Л. И. Брежнев онсолон тэ дэглэһэн байгаа.

Правительствануудай хоорондо дорхой договор бэлдэхын тулада ше нөө арга боломжо бии болоо гэ американ правительство һанамжал гээд Хельсинкидэхи зүблөөн да американ делегациие толгойлогш Смит тэмдэглээ. Харин Хельсинки хэлсээнүүдэй боложо байха үедэ зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлг үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ тоол дог тусхайта милитарис этэгээдүүд США-да бии байһаниинь дэлх олониитын һанаае зобооно. Э ябуулгануудынь хэлсээнэй амжал да оройдоошье туһалнагүй, хар уласхоорондын байдалые бүри ш хардуу болгоно гэжэ элитэ. Гүрэнү дэй аюулгүй байдалай аб адл хангагдаха гол ёһонуудые нарин сахихые дэлхэйн арадууд эрмэлзэ байна.

Г. ШИШКИН.

(ТАСС).

ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺАН — ҮНЭТЭ ЭД

Түмэрэй хаядаһа суглуулжа, булад хайлуулагшадта эльгээхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг гээшэ. Булад хайлуулагшаднай жэлдээ 100 миллион тонноһоо дээшэ булад гаргадаг болоһоор үнинэй. Партиин XXIV съездын гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор, ойрын жэлнүүдтэ 153 миллион тонно булад хайлуулагдадаг болохонь. Иимэ ехэ зорилго бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ганса булад хайлуулагшад бэшэ, оронойманай бүхы ажалшад, студентнэр, һургуулиин үхибүүд хубитаяа оруулалсаха болоно.

Хаанашье ябахадамнай: хээрэ таладашье, завод, фабрикануудай, айл зонойшье хашаа соо хэрэгсэлһээ гараһан зэр зэмсэгүүд, элдэб түхеэрэлгэнүүд хура борооһоо жэбэржэ, муудажа хэбтэдэг байна. Тэрэниие саг болзор соонь гүрэндэ тушаажа байгааһаань, бүри ехээр булад хайлуулагдан гаргагдажа, шэнэ машина, станогууд үшөө олоор бүтээгдэдэг болохонь дамжаггүй. Энээниие манай Буряад ороной ажалшад, завод, фабрикануудай хүтэлбэрилэгшэд һайн ойлгоно ёһотой.

Хэнэйшье мэдэхээр, республикын бүхы ажахынуудта түмэрэй хаядаһа суглуулха тусгаар даабари үгтэдэг байна. һүүлэй үедэ Улаан-Үдын авиационно, «Электромашина», Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй, Зэдын вольфрам-молибденэй, «Забайкаллес» комбинадай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулха энэ шухала хэрэгтэ анхарал ехэтэйгээр хандана. Тиигэжэ хэрэгсэлһээ гараһан түмэр зүйлнүүдые саг соонь манай «Вторчермет» управленидэ тушаадаг болоо.

Томо предприятиин коллективүүдэй түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулһанай ашаар, хахад жэлэй даабари 7 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Кузнецкэ металлургическа комбинадай, Алтайн тракторна заводуудай хүдэлмэришэдтэ түсэбһөө гадуур аяар 2500 тонно түмэрэй хаядаһа эльгээһэн байнабди. Энэ түмэрөөр ажахынуудта хэрэгтэй хэды олон трактор, машинануудые бүтээжэ болохоор гээшэб!

Манай республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд, колхоз, совхозуудай ажалшад байгша он соо бүхыдөө 75 мянган тонно түмэрэй хаядаһа суглуулха гэһэн даабаритай. Хахад жэлэй дүн хараад үзэхэдэ, республикымнай ажалшад энэ даабаряа дүүргэхэ аабза гээд найдамаар.

Үдэр бүри түмэрэй хаядаһа ашаһан машинанууд «Вторчермет» управленидэ ерэжэл байдаг. Энэнь тон һайшаалтай. Теэд эндэ асаргадаһан түмэрэй хаядаһа зүбөөр илгажа, вагонуудта ашаалха хэрэгтэй. Манай управлениин эрхим түрүү хүдэлмэришэд Б. М. Глебов, Н. А. Зубакин, Н. Е. Орлова, А. Ф. Аблазова гэгшэд халаанайнгаа даабари 10—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, амжалта туйлана.

Республикымнай ажалшад шэнэ жэлэй эхинһээ ехэл эмхитэйгээр түмэрэй хаядаһа суглуулжа байна.

Б. БЕРЛОВИЧ.

ХҮНДЭТЭЙ НАЙМААЛАГША

Автолавкын жолоошон Анна Андреевна Данчугые Кабанскын аймагай таряашад, загаһашад, малшад хододоо хүлеэнги байдаг. Тэрэнэй даажа ябадаг магазинда эд бараан элбэг, хүндэ хэрэгтэй жэжэ зүйлшье хододоо олон үзэгдэдэг юм.

Наймаалагша-жолоошон А. А. Данчук зоной дунда эд бараа наймаалгые һайнаар эмхидхэдэг. Худалдан абагшадай захилай ёһоор бараа абаад, хүдэлмэришэдтэ тараажа үгэдэг. Тиин эд бараа наймаалха һара бүриингөө түсэб 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Арад зондоо хүндэтэй наймаалагша байхаһаа гадна, нүхэр Данчук эрхим жолоошон алдартай. Тэрэнэй автомашина заһабарилгагүй, хэзээдэшье һайн шанартай байдаг юм.

Ажалдаа дуратай аад, түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг, мүрысөөндэ иладаг А. А. Данчук Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ шангаар оло дахин шагнагдаһан байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Балтиин далайн долоон хоног

РОСТОК. (ТАСС). Балтиин далайн заншалта долоон хоногой эхилэлгэндэ зорюулагдаһан баярай митинг Росток хотын Эрнст Тельманэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ июлиин 11-дэ болобо. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд, олониитын түлөөлэгшэд, хилын саанахи айлшад митинг дээрэ байлсаба.

КПСС-эй XXIV съездын соносхоһон эб найрамдалай программын шухала үүргые, бүхы социалис оронуудай, тусгаарлабал, Германиин Демократическа Республикын уласхоорондын нэрэ хүндын ургаһые үгэ хэлэһэн, тэрэ долоон хоног үнгэргэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Л. Больц тэмдэглэбэ.

Советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Хилын саанахи оронуудтай хани барисаа, соёлой харилсаа холбоо бэелүүлхэ совет бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, долоон хоногто хабаадагшадта халуун баяраа хүргэбэ.

Баярай митинг ажалшадай һайндэрэй жагсаалаар дүүрэбэ.

Франциин Компартиин Политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунис партиин, Франциин Коммунис партиин делегацинуудай хоорондо Москвада июлиин 1—3-най үдэрнүүдтэ болоһон уулзалга, хөөрэлдөөн тухай тоосоое Франциин Коммунис партиин Политбюро заседани дээрээ зүбшэн хэлсэбэ.

Франциин Компартиин Политбюрогой мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Политбюро болбол Франциин Коммунис партиин делегациин ажал ябуулгые һайшаана. Хоёр делегациин хөөрэлдөө хэжэ гаргаһан тобшололнуудые дүүрэнээр зүбшөөжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан, аюулгүй байдалай аша туһада, Франциин ба Советскэ Союзай арадуудай али алинайнь аша туһада харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалхын тулада хоёр партиин хоорондохи харилсан ажаллалгые улам гүнзэгы болгохо гэһэн шиидхэбэриие Политбюро һайшаана.

Мароккодо юун болобоб?

РАБАТ. (ТАСС). Мароккын ха — хоёрдохи Хасан гэдэгые шэрэ һээнь буулгаха гэһэн һэдэлгэ хэгдэбэ. Хасан хаанай түрэһэн үд тэй дашарамдуулан, дипломатичес уулзалга боложо байха үедэ Раб хото шадарай Схират гэһэн хаан ордондо хаанай сэрэгэй кабинет директор генерал Мохаммед Медб түрүүтэй сэрэгэй һургуулиин ку сантнууд добтолго хэбэ. Гэбэш хаанай сэрэгүүд үймөөшэдые дара шадаһан байба.

Хоёрдохи Хасан хаан эндэхи диогоор һүниин 2 часта үгэ хэлэ зуураа, «араб оронуудай зарим» пр вительствануудай, хамагай түрүүн Л виин правительство үгэсэлгэ хэгш дые урмашуулан хүхеэнэ гэжэ хэл бэ.

Орон соохи бүрин түгэс засаг дотоодын хэрэгүүдэй министр ген рал Уфкир гэгшэдэ дамжуулан үг бэб гэжэ Хасан хаан тэрэшэлэн дээсэбэ.

Үймөө хэгшэд гол түлэб дара данхай, үсөөн тэды хүнүүд «эсэргү сэһээр» гэжэ Маррокын дотоодын хэ рэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

Ниислэл хотын стратегическэ хы пунктнуудые сэрэгүүд бүһэл абажа, танкнуудые городой тэг т дуур табиһан байна.

Энэ ушарай болохо үедэ зууга хүн алуулба гэжэ агентствэнүүд м дээсэбэ. Алуулһан хүнүүдэй тоодо агаарай сэрэгүүдые командалагша ге нерал Дрисс Имиши, Верховно су дэй түрүүлэгшэ Ахмед Бахнини, М роккодо байдаг Бельгиин элшэн сай Марсель Дуперт, үймөөшэдые хүтэ бэрилэгшэ генерал Медбух.

КАИР. (ТАСС). Июлиин 10-най үд шэ Ливиин радио дамжуулгаа тала дуулан, Ливиин зэбсэгтэ хүсэн дайшалхы бэлэн байдалда прав тельствын захиралтаар оруулагд гэжэ соносхобо гээд МЕН агентств корреспондент Трипольһоо мэдээ бэ.

ФУТБОЛ

ГУРБАН ОЧКО НЭМЭБЭ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улаан-Үдэ хотын футболдо дуратайшуул үнинэй хүлеэгдэһэн наада хаража урмашаба. Урда наадануудта манай «Сэлэнгэ» команда бирагүйдэжэ, гэдэргээ сухари сухариһаар, дүрбэдэхиһөө аяар арбан хоёрдохи һуурида гарашаһан һааб даа. Өөрынгөө стадион дээрэ ээлжээтэ уулзалгаа үнгэргэһэн «Сэлэнгэ» энэ үдэр айлшаар ерэһэн «Металлург» командатай һайнаар наадахые оролдоһон байгаа. Айлшаар ерэһэн Новокузнецк хотын «Металлург» команда мүрысөөнэй таблицада мүн лэ һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана.

«Металлург» бусад футболистнуудай дунда үнинэй наадажа, һаһала дүршэлтэйшье боложо ябаһан команда юм. Тэрэ 1949 онһоо хойшо Россин Федерациин футболистнуудтай түрүү һуури булялдажа эхилһэн намтартай. Тэрэ жэлдээ арбан дүрбэн командануудай дунда долоодохи һуури эзэлжэ гараһан байна. 1957 онһоо эхилжэ «Б» классай футболистнуудтай зоно соогоо наадаа юм. Тиихэдээ бирагүйгөөр наадажа, 1963, 1964 онуудта мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлһэн байгаа.

һүүлэй жэлнүүдтэ тус командада шэнэ футболистнууд ерэжэ, «Металлург» зоно соогоо эрхим командануудай тоодо оруулагдаһан юм. 1969 ондо эдэнэр зоно соогоо хоёрдохи һуури эзэлжэ, «Б» классай футболистнуудтай хахад финальна наада үнгэргэһэн байгаа. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ зонынгоо командануудай дунда дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, «А» классай футболистнуудтай наадаха болоһон байха юм.

Мүнөө тус командада Прокопьевскын «Шахтёр», Бийскын «Прогресс», Кемеровэй «Кузбасс», Москва хотын клубна командануудай футболистнууд олооро абтанхай, «Металлург» командын нэрэ солые хамгаалжа ябанхай.

Абаһаар манай командын футболистнуудай тоо нээжэ яда ядаһаар байтар, сагыньшье үнгэршэбэ хэбэртэй, стадиондо сугларагшадые хүлгүүлхэ, урмыеньшье хухалха юм. Наадан эхилһээр 40 минута боложо ябана. Айлшадай хамгаалагшад бүмбэгэ абахатайгаа сасуу тэрэнээ вратарьтаа үгэхые оролдоно. Дүшөөд метрһээ вратарьта бүмбэгын шэдэгдэхэтэй зэргэ, манай добтологшо Юрий Самсонов вратарьһаа урид хажуу тээшээ халба һүрэн бүмбэгэ абажа, сэхэ ворота руу сохижорхёо. Тоо нээгдэжэ, стадиондо сугларагшад одоошье баясаба. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, Самсонов үшөө нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулха аргаяа бэелүүлжэ шадаагүй. Яаруу дундаа сохиһон бүмбэгэнь штанга дээгүүр талиигаа. Тоо нэмэхые оролдоһон «Сэлэнгэ» командын футболистнууд талмай дээгүүр иишэ тиишээ харайлдажа ябаад, һайн добтолготойгоор айлшадайнгаа тала руу сүмэрэн орохо юм. Нэгэ тиимэ добтолгын болоходо дахин тоо нээгдэжэ, стадион бүри хүхищэлэй. Хоёрдохи бүмбэгэ айлшадай ворота руу яагаад оруулагдааб гэхэдэ, талмайн тэг дундаһаа Николай Дорофеев абаһан бүмбэгэеэ алдангүй сэхэ ворота руунь сохижо шадаа. Иимэ юумэнэй болохые хүлеэгээгүй байһан вратарь шууд ерэһэн бүмбэгэ халта шүүрэад һалаа бэлэй.

Нааданай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, айлшад һайн хамгаалга, добтолго эмхидхэхые оролдоо. Зүгөөр манай футболистнууд үшөөшье тоо нээхэ аргатай, шадалтайшье байгаа. Теэд абаһан бүмбэгэеэ бэе бэедээ дамжуулхадаа удаарха гү, али буруу тээшэнь сохижо, сагаа бараха юм. Тиигэжэ үлэһэн 45 минутын туршада хубилалта болонгүй, «Сэлэнгэ» команда 2:0 тоотойгоор шүүжэ, гурбан очко өөртөө бэшүүлээд, дүн хамтадань 22 очкотой болобо. Удаадахи наадан июлиин 15-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Барнаулай «Динамо» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын долоон часһаа эхилхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сэлэнгэ» командын добтологшо Николай Дорофеевэй сохиһон хоёрдохи бүмбэгын удаа.

В. ОЗЕРОВОЙ фото.

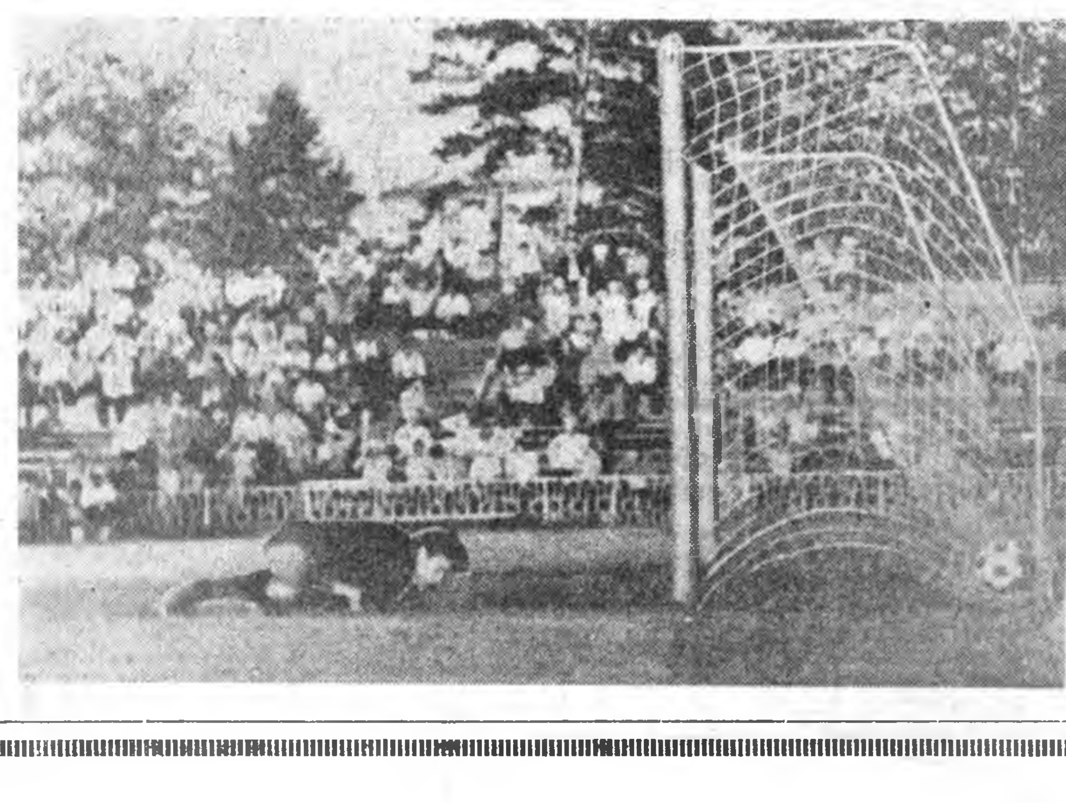

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Улаан-Баатарта баярай суглаан болобо» гэһэн ТАСС-ай материал. Хориин аймагай совхозуудай һаалишадай хамтын суглаан дээрэһээ репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партиин үзэл сурталша» гэжэ КПСС-эй обкомой секретарь А. Бадиевай статья. «Партиин мүнөө үеын экономическа гол зорилго» гэһэн С. Харитоновой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: С. Харитоновой статьягай түгэсхэл. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: госстрахай сонорхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19.00—«Азимуудаараа ябанабди» гэһэн һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30—«Хүгжэмдэхи түрүүшын алхам» гэһэн кинооочерк. 19.50—Буряадай телевидени болон радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 20.20—«Советский спорт» гэһэн киножурнал. 20.30—телепанорама. 20.50—«Экран» гэһэн телевизионно суглуулбари. 21.50—«Ленинградай филармонидо болоһон концерт» гэһэн телевизионно фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-02458. Заказ № 1003.